Nagyvárad, 1897. III. évfolyam 139. szám. Szombat, junius 19.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 » 50 »
Helyben ha. hoz kordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szallitva:
Egész évre . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . 2 » 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza u. 3. sz.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, junius 18.

Az aratási-sztrájk meghiusitása.

Az évtizedeken át makacsul űzött strucz-politika megbosszulta magát. Hasztalan hivták fel egyesek a közfigyelmet a társadalmi bajokra, az intéző körök érzéketlenek maradtak iránta. Tisza Kálmán kijelentette, hogy nálunk nincs szocializmus, — ennél maradtak éveken át. Később, mikor, Tiszától engedelmet nem kérve, rohamosan terjedt a szocializmus, azt mondották, nem kell félni, a magyar ember józansága nem veszi be az ilyen maszlagot. Még később pedig, mikor már »a magyar józanság« klasszuiks földjén, a nagy magyar Alföld dúsan termő mezején jelentkezett a baj, arra hivatkoztak, hogy a csendőrök szuronya és a katonák Mannlicherje majd elfojtja ezt.

Immár ebből is kiábrándultak.

A földmüvelési, belügyi és kereskedelmi miniszterek a tegnapi nap folyamán olyan intézkedéseket tettek, a kitörőben lévő aratási sztrájk meghiusitására, amelyek messze túlhaladják az eddigi rendőr-izű tervezgetéseket.

A belügyminiszter azonkivül, hogy a karhatalomnak minden eszközét felhasználja a sztrájk elfojtására, intézkedett, hogy a közigazgatási közegek, különösen a szolgabirák idejekorán és a helyszinén elintézhessék a munkaadók és a munkások között esetleg felmerülő vitás kérdéseket; módot nyujt egyuttal arra is, hogy a népet felvilágosithassák a reá nézve is veszedelmes helyzetről.

A földmüvelési miniszter Mezőhegyesen valóságos tartalék csapatot helyez el felvidéki munkásokból, arató-rabokból és katonákból. Gondja van arra is, hogy ezt a munkás-tartalékot, a szükséghez képest ki lehessen egésziteni. — A kereskedelmi miniszter pedig garantirozza, hogy egyetlen táviratra 24 óra alatt bárhová megérkezhessék az arató-tartalék-csapat.

Végre — tekintettel a jövőre — a földmüvelésügyi miniszteriumban a munkásügyek intézésére külön ügyosztályt állitott fel a kormány. Igéri, hogy a munkaadók és a munkások jogos érdekeit megóvandó, törvényjavaslatot fog kidolgozni. Emeli ez intézkedések értékét az is, hogy a vidéki gazdasági egyesületek megigérték, hogy a kormányt ezen akciójában támogatni fogják társadalmi úton is.

E pillanatban még senki sem lehet abban a helyzetben, hogy megjósolhassa ezen intézkedések eredményét. Nem tudhatjuk, vajjon elegendőknek fognak-e bizonyulni arra, hogy megoltalmazzák az aranykalásszal ékes rónaságnak kincseit.

Azt nyiltan el kell ismerni, hogy ezek az intezkedések nagyon előnyösen különböznek a kormányunktól eddig megszokott rendőr-izü intézkedésektől. Praeventiv-intézkedésnek ennyi valószinüleg elég. Sajnos, hogy előbb nem törődtek a bajjal s igy az nagyon is a körmünkre égett.

Az intézkedések között különben legtöbbre becsüljük azt, hogy most már a jövőre is gondolnak s a munkásügyek intézésére külön osztályt állitottak. Ez reményt nyujt arra, hogy ezután, ha nem is szakitanak mindjárt a merkantil rendszerrel, a nagy tőke beczézgetésével (amint a legujabban benyujtott telepitési, földjavitási és parczellázási törvényjavaslat is igazolja, amelyben látszólag a kis gazdákról gondoskodnak, de — a bankoknak adnak adóelengedést és támogatást,) de legalább néha napján a nép érdekében is fognak tenni valamit. Eddig úgy sem törődtek vele.

Kivánjuk, hogy a praeventiv-intézkedéseknek meg legyen a reménylett sikere, hogy amit megkimélt a szerfölött rossz időjárásnak a viszontagsága, békésen hordhassa azt csürébe a magyar gazda.

Autonomiai mozgalmak a váradi egyházmegyében.

Ezen czimen alatt uj rovatot nyitunk lapunk mai számában, melyben lehetőleg részletesen hozni fogjuk mindazon mozgalmakat, melyek az autonomiai választásokkal összefüggőleg a váradi egyházmegyében lefolynak. Ezen uj rovat czélja a hü tudositáson kivül a mellett küzdeni, hogy e tervbe vett autonamia mentén a két véglet irányában kifejlődhető tulzásoktól, az arany középuton haladva fejlődjék ki, hogy az minden izében megfeleljen a katholikusok régi, jogos óhajainak. A választási mozgalmak most a legfőbbek, itt dül el, hogy ki fogja képviselni a magyarországi katholikusok érdekeit. Rajta kell lennünk, hogy csak olyan embereket küldjünk fel a kongressusra kiknek egész élete garancziát nyujt arra, hogy a kath. egyház érdekeit mindig szem előtt fogják tartani.

* * *

A nagyváradi kath. kör. ma délután 5

A „TISZANTÚL“ TARCZAJA.

Tilos a requirálás.

Németből: **N. G. H.**

Néhány nappal a sedani ütközet előtt sürün szakadt az eső Clermont u'czáján, helyenkint lábnyi mélyen állott a viz. S ekkor masirozott be egy bajor regiment a városba. Az esőtől s a lépteik nyomán felfröcsesenő piszkos viztől nyakig lucskosak voltak, azonban a derék bajor fiuk jó humora még sem veszett el, s nem egy jó viczczet lehett hallani ajkaikról.

Csak az ezred parancsnokának Grauphors ezredesnek volt komor az arcza, de látszott is rajta hogy rosszul érzi magát, a hideg borzongatta s vére gyorsan lüktetett ereiben. Persze a táborozás sok nélkülözéssel jár, kivált ha valaki, mint ezredesünk is hozzá van szokva, délelőttönkint egy palaczk vörösbor elfogyasztásához, most azonban kevés ehhez a kilátás, különösen, mivel itt van a király hadi szállása s a jelszó »tilos a requriálás!« Na a maguk jó szántából pedig nem rukkolnak ki a jó Clermontiak.

Végre elhelyezkedtek az uj szálláson s az ezredes, amennyire lehetett komóttá tette magát. Jánosnak, a privatdinernek, habár augusztus vége volt, tüzet kellett gyujtani a kályhába mert az ezredes, daczára a lábai körül csavart lópokróczoknak borzasztóan didergett. Jánosnak letérdelt a kályha elé s egy átnedvesedett fatuskót igyekezett meggyujtani, azonban kevés eredménye lett fáradozásának, mert a tuskó alig pislogott, de annál nagyobb füst felhőt terjesztett.

Az ezredes már hosszabb ideig növekedő türelmetlenséggel nézte a fiu küzködését s növekedő rossz kedvel tapasztalta, hogy a levegő folyton füstösebb lesz. Végre felugrott, valamit morgott bajusza alatt s kikapta a füstölgő tuskót a megrémült fiu kezéből.

— Te borju, — kiáltá mérgesen egy ily vizes tuskóból még maga »Promethaus» sem csinál tüzet, hagyd abba!

János csodálkozott magában, hogy az ő eszét kevesebbre tartja az ezredes a ló eszénél, »Prometheus»nak hivták a harmadi regimentnél lévő hadnagy Hahnebüchernek a lovát. Azonban mint jó katonához illik szót fogadott letette a fatuskót s kezeit a nadrágja varrásához tette, jelezvén, hogy várja az ezredes további parancsát.

Az ezredes ezalatt gyorsan le s fel járkált a szobában, nem törődve az utjában levő asztallal székekkel.

— János!

— Ezredes ur!

— Szedd össze magad s nézz utánna, hogy egy üveg bort kerithess valahonnan, egészen mindegy, hogy honnan, értetted! Egy pohár meleg bort akarok inni, tehát keritened kell, különben az ör. . . . a mondat vegét sajnos elfojtotta egy kőhögési roham.

— Parancsára ezredes ur! — kiáltá a fiu egész tüdejéből, s oly hatalmas fordulatott tett szeges czipőjével, hogy a padló csak ugy sohajtott bele.

— János!

— Ezredes ur!

— Tudod hogy a királyi fő hadiszálláson vagyunk »tilos a requirás» az az, erőszakkal semmi körülmények között sem szabad el venni valamit, tehát meg kell fizetned a bort; itt van egy tallér.

Alig végezte be az ezredes mondókáját János kisurant az ajtón. Hála Istennek, most már künn volt, mert ha az idő utálatos volt is, még is sokkal jobban érezte itt kin magát mint az ezredessel egy szobában. Azonban ha megkönyebbülve sohajtott fel az első pillanatban, most már még is nagy kő nyomta a vállát mert nagyon jól tuda, milyen nehéz lesz ebben az átvonult csapatoktól kifosztott fészekben egy üveg borra szert tenni.

A félelem meggyorsitá lépteit. Egyik utcza saroktól a másikig szaladt, de sehol semmi. Itt ott kérdezősködött is, mert egy kicsit már megtanult franczául s arczjátéka segitségével meg is lehetet érteni, azonban eredmény még most sem mutatkozott. Néhány porosz katonával találkozott, de azok sem tudtak felvilágositással szolgálni, habár már több nap óta állomásoztak Clermontban.

— A foga vaczogott, ha csak rá is gondolt az ezredesre, a ki szivszakadva várja a vörös bort.

Lapunk mai száma 10 oldal.

órakor választmányi ülést tart, az ülés programmjának egyik pontját atonomiai választásokkal összefüggő kérdések megbeszélése fogja képezni. Minthogy e fontos ügy tárgyalásánál kivánatos minél több tag jelenléte, ez uton is felkérjük a választmány tagjait lehetőleg teljes számban megjelenni. — Szünet előtt ez lesz a választmány utolsó ülése.

* * *

Autonomiai választó gyülés Pecze szőllösön. Igen szép jelét adták hitközségünknek a peczeszőllősi plébániához tartozó kath. hivek kik *Vidovich* György cz. kanonok esperes plébános felhivására csaknem teljes számban jelentek meg Urnapján délelőtt fél 12-kor a róm. kath. népiskola egyik tantermében, hol a plébános elnöklete alatt tartott gyülés a választási összeirás teljesitésére egy 5 tagu bizottságot választott, mely a választásokat is vezetni fogja. A bizottság tagjai a plébánoson kivül *Stéger* Géza (Jegyző), *Kopasz* Zoltán, *Szabó* János *Szlafkay* Mihály.

Egy idejüleg a választási szabályzatok lelolvastattak — melynek végezte után elnök fáradhatatlan tevékenység — és hit iránti törhetlen ragaszkodása — egyetértés és összetartásra buzditotta hiveit — kik az autonomia fontosságára lelkipásztruk által igy előkészitve eltávoztak.

Kath. autonómiai választók gyülése Debreczenben. Urnapján, délután 4 órakor jöttek össze a debreczeni kath. autonómiai választók a róm. kath. elemi fiuiskola tágas udvarán s határoztak az összeiró bizottság kiküldése tárgyában. A gyülés lefolyásáról a következőkben értesit bennünket levelezőnk: *Wolafka* Nándor dr., v. püspök, plebános üdvözölvén a nagyszámban egybesereglett választókat, előadja a mai gyülés czélját. Majd *Pápay* János, a gyülés jegyzője, fölolvassa az ez ügyben kiadott kegyelmes főpásztori rendelkezés idevonatkozó szakaszait, mire *Szentkirályi* Tivadar jelenti, hogy az egyházi bizottmány s az iskolaszék előlegesen beszéltek már a dologról s ezek az ötös bizottságba jelölteket is ajánlanak. Az ajánlatot a gyülés magáévá tévén, egyhanguan megválasztottak: *Wolafka* Nándor, *Váczy* János, *Unger* Gusztáv, *Tárkányi* Péter és *Irinyi* István; póttagokul pedig: *Mihalovits* István és *Kampell* József.

Miután még Wolafka Nándor dr. plebános fölemlitette s erélyesen visszautasitotta egyik debreczeni lapnak a kath. autonomiával foglalkozó vezető czikkében foglalt konkolyhintést, — gyülés az elnök éltetésével véget ért.

A szomszédos *Uj-Palola* községben is tegnapelőtt f. hó 16-án tartották meg a helyi bizottságot szervező népgyülést. A szavazólajstrom összeállitására és a választás vezetésére kiküldték a következő ötös bizottságot: Richter Jenő, Kucsera György, Kotting József, Dörner János, Fernbach Sándor.

Folyóirat az Autonómiáról.

Ezen czim alatt *Dedek Crescus* Lajos dr. a budapesti könyvtár őre, ki jelenleg a kultuszminiszteriumban a kongrua-összeirások körül foglalkozik, az autonómia kongresszus szervezésének és ülésezésének idejére egyhavonkint kétszer, később gyakrabban megjelenő folyóiratot ád ki, melynek czélja az autonómia kérdését minden politikai és pártszemponttól menten, tisztán az elméleti és gyakorlati tudomány szempontjából tárgyalni. — Az »*Autonómia*« első száma *folyo hó 15-én* jelent meg, a következő tartalommal:

Előfizetésre való felhivás. — Az »Autonómia« czélja és feladata *Dedek* Cr. Lajos. — Az autonómiai kongresszus irányelvei. Dr. Prohászka Ottokár. — Az autonómia szervezésének kiindulási pontjai. Dr. *Reiner* János. — Az Autonómia okmánytára: A királyi leirat. A hivatkozott rezoluczió. A herczegprimás körlevele a választók egybeirásáról. Az autonómiai kongresszus választási szabályzata. Vegyes közlemények. Előfizetési ára: A kongresszus egész egész tartamára 10 frt. — A lelkészkedő papságnak 1 frt. Egyes szám 20 kr. Az előfizetéseket Dedek Crescens Lajos szerkesztő czimére Budapest, Mária Valéria-utcza 3. szám alá kell beküldeni.

Mint e tartalomból is kitetszik, az uj lap nagy szolgálatokat van hivatva tenni a kath. autonómia ügyének.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, junius 18.

A képviselőház mai ülése fél 11 órakor kezdődött.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Nyegre László, és Rakovszky.

A kormány részéről jelen vannak: báró Bánffy Dezső, Fejérváry, Darányi Ignácz, Josipovich.

A mult ülés jegyzőkönyvét felolvassák és hitelesitik.

Elnök jelenti, hogy Lehoczky Antal, a szucsányi kerület képviselője, mivel megválasztatása óta 30 nap eltelt s választása ellen kérvény nem adatott be, végleg igazolt képviselőnek jelentetik ki.

Bemutatja Maros-Torda megye és a Szentesi népgyülés kérvényét a kvóta emelés ellen, továbbá a szentesi népgyülés kérvényét a büntető perrendtartás 16-ik §-a ellen.

Elnök: következik most már a napirend szerint a császári és kir. közös hadsereg

katonai nevelő és képző intézeteinél magyar ifjak számára létesitett alapitványi helyekről szóló törvényjavaslat

harmadszori olvasása. (Felkiáltások balról: Nem vagyunk százan!)

Tóth János: kéri az elnököt, hogy a házszabályok értelmében olvastassa össze a jelenlévő képviselőket. (A jegyzők összeolvassák.)

Elnök: jelenti, hogy 87 képviselő van csak jelen, s miután a Ház nem határozatképes, az ülést 10 perczre felfüggeszti.

Szünet után:

A ház a javaslatot harmadszori olvasásban elfogadja.

Következik a

honvéd nevelő és képző intézetekről szóló törvényjavaslat

harmadszori olvasása.

A ház a javaslatot harmadszori olvasásban elfogadja.

Következik a

bünvádi perrendtartás életbeléptetéséről szóló törvényjavaslat

tárgyalásának folytatása.

Madarász Imre: Kijelenti, hogy a javaslatot még általánosságban sem fogadja el azért, mert a javaslat — szemben az 1848-iki törvényekkel — a sajtóvétségek egy részét kivonja, az esküdszékek hatásköre alól és a rendes bíróságokhoz utalja. Az 1848-iki törvény után ujabb törvény létesitését teljesen szükségtelennek tartja, de meg sem a javaslat indokolásában, sem pedig a miniszter beszédében nem volt egyetlen indok sem, amely okadatolná a javaslat elfogadását. (Ugy van balfelől. Közbeszólások jobbról: hihetetlen.

Meszlényi Lajos: Hadd beszéljék ki magukat, nekünk van még időnk.

Madarász Imre: Nem tagadja, hogy a magánbecsületnek védelemre van szüksége; de hát bátran meri állitani, hogy az esküdtszékek korrektül megvédték a magánbecsületet. (Ugy van, balfelől.) Ezt nem tagadhatja jogosan a miniszter sem.

Tóth János: Nem én, de azok ott farizeusok!

Madarász Imre: A miniszter annyira megy makacsságában, hogy még a 48-as idők nagy alakjainak véleményét is helyteleniti e tekintetben. Pedig ha van valami, ami a hazára

---

»Ott!« egy vendéglőtt pillantott meg. De persze előtte állott egy csapat porosz katona s azok senkit sem engedtek be. Bizonyosan valami porosz tábornok lakik a vendéglőben gondolta János magában. De akkor ám bor is van ott. Szépen megállott a vendéglő előtt, hogy alkalom adtán beosonhasson.

A szerencse kedvezett neki. Egy magasabb rangú tiszt megy el előtte s az örsöknek tisztelegni kell. A fiu gyorsan beosont az ajtón s egy vörös téglával kirakott folyoson találta magát.

Baloldalon egy ajtó volt, szerényen kopogtatott. »Zörgessetek és megnyittatik» ezt mondja a szent irás is. János is elvolt ilyesmire készülve, mégis, majd kővé meredt ijjedtében midőn kinnyilott az ajtó s egy korosabb katonatiszt lépett ki rajta,

— Szentséges szent ágyúcső, egy tábornok ur. — gondolta János s gyorsan tisztelget.

— Nos mit kivánsz fiam? — kérdé a tiszt, kin egy egszerü szolgálati zubbony volt vaskereszttel diszitve.

— Tábornok ur, én . . . én . . . hebegett a fiu megijedve.

— Nos? — kérdé tovább a tiszt egész jó kedvüen.

— Az ez . . . ezredes ur . . . megparancsolta . . .

— Mit parancsolt meg az ezredes úr fiam?

— Az ezredes úr megparancsolta, keritsek neki egy üveg vörös bort, mert . . . mert az ezredes úr . . . beteg.

— Ugy, úgy, — mondá az öreg ur, nos, várjál egy pillanatig.

Még most is úgy állott János az ajtónál, mintha villám ütött volna le s nagyban törte a fejét, ki lehet ez a barátságos tábornok úr. Ez úgy beszél az emberrel, mintha egyformák lettek volna. Bezzeg az ezredes ur más hangon szokott beszélni. Ismét megjelent az öreg úr. Egy üveg bort adott oda a fiúnak s azt üzente, hogy jó étvágyat kiván hozzá az ezredes úrnak. Hiszen mind ez nagyon szép volt, de most eszébe jutott a kötelesség hű fiúnak, hogy az ezredes egy tallért adott át neki s erüsen megparancsolta, hogy »tilos a requirálás» A bort tehát meg kell fizetni. Zavarában összeszedte magát s átakarja nyujtani az öreg úrnak a tallért mondván :

— Táborook úr kérem »tilos a requirálás azt mondta az ezredes úr, és ha meg nem fizetem a bort, akkor az ő r . . .

Jól van fiam, jól van, csak vidd el az ezredes úrnak a bort és mond meg neki, hogy a porosz király nem hagyja magát megfizetni, ha egy beteg katonának egy üveg bort küld. Még egyet bólintott az öreg úr és eltünt az ajtóban.

Mostmár észre tért a gyerek. Tehát a porosz király volt az, a ki neki a bort adta, egyik kezében atallért, a másikban a bort tartva állott az ajtó előtt, moczczanni sem mert. Egyszerre azonban gyors félelem szállotta meg-s mint nyil röpült a folyosóvá változtatott utczákon át a reá türelmetlenül váró fellebbvalójához.

Azt pedig nem a legrózsrsabb kedvben találta.

Nos, mond csak te mihaszna, hol csavarogtál ily sokáig? mi? nem tudsz beszélni?

A fiu tényleg nem tudott szólani, mert a gyors futástól nagyon lihegett s aztán — bizony egy igazi királylyal beszélgetni nem csekélység.

Mohón kapott az üveg után az ezredes s ekkor észre vette, hogy a tallér a fiu kezében van.

Hát nem megmondtam te kamasz, hogy a bort minden körülmények közt meg kell fizetned?

— Parancsára ezredes ur, — mondá a fiu én meg is mondtam ezt a porosz királynak. de ő még sem fogadta el a pénzt.

Az ezredes megnémult az ijjedségtől s majd elejtette az üveget.

— Mi—i—i—itt? nyögte végre halkan. Honnan hoztad tulajdonképen a bort?

— Hát — mondá János, kinek visszatért lassan a bátorsága — a porosz király adta s azt mondta: a porosz király nem hagyja magát megfizetni s hogy jó étvágyat kiván az ezredes urnak a borhoz.

— Nos, tehát engedelmeskednem kell a parancsnak — mondá az ezredes — mert ez labinets ordre. — S a bor tényleg kitünően izlett az ezredes urnak.

nézve jó, az mind a 48-iki törvényben gyökerezik és ha van közrossz, azt mind a tuloldal hozta a hazára. (Ugy van, balfelől.) A 16-ik szakasz második pontját nemcsak feleslegesnek, de veszélyesnek is tartja. A kormánypártnál is akadnak emkerek, a kik azt mondják, hogy ez a javaslat aggályos, hogy a 16-ik szakasz kész veszedelem, a melyet okvetlenül meg kell támadni. (Ugy van, balfelől.)

Nincs olyan zsarnokság, amely a gondolat és a sajtó szabadságának gátat tudjon vetni. (Ugy van balfelől.) A sajtószabadságot azért — az alkotmány veszélyeztetése miatt — megtámadni, megcsonkitani nem szabad. Aki a sajtószabadság ellen tör, az magát az alkotmányt támadja meg. A 16-ik szakasznak ez a czélja s ezért a javaslatot még általánosságban sem fogadja el. (Helyeslés balfelől.)

Veszélyes a javaslat még azért is, mert ha törvényerőre emelkednék, csak a kormány hatalmát növelné. Ma már hozzá vagyunk szokva, hogy a kormány érdekeit mindig az állam érdeke gyanánt tüntetik fel. (Ugy van balfelől.) Ez a javaslat is a kormány hatalmának erősbitését czélozza s a kormány a sajtót is érdekeinek vak eszközévé akarja tenni. (Ugy van balfelől.) Mit csinál most a kormány? Osztályozza a büneseteket tisztességesekre és nem tisztességesekre. (Ugy van balfelől.)

Azt olvassa a lapokból, hogy a kormánynak most már nem is a 16-ik §., hanem a parlamenti tekintély megvédése a fő. Ha a parlamenti tekintély szólni tudna, maga tiltakozna legjobban e védelem ellen. (Helyeslés balfelől.) Végül kijelenti, hogy a javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés balfelől.)

Buzáth Ferenez: A miniszter ur állitásainak bebizonyitására már a szenteket is segitségül hivta s mindezt azért tette, hogy a saját pártját megnyugtassa. A javaslat nemcsak a sajtószabadságot korlátozza, hanem a becsület fogalmát szembeállitja a tarsadalmi felfogással. Az emberek előtt ezután sem az lesz a kérdés, hogy mint itélt a biró, hanem hogy a társadalom miként vélekedik róluk. Azt várta az igazságügyminisztertől, hogy a sajtószabadságnak 50 éves jubileumát méltó módon fogja megünnepelni. A javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés balfelől.)

Hollo Lajos: A 48-iki törvény határozottan kimondja, hogy a sajtóügyekért csak az esküdtszékek előtt felelős az illető. A kormány ezt is kijátszotta. Egyes szerkesztőségekre néha egész rendőrszázadot küldött s a vizsgálóbiró rendőri fedezet alatt nyomozta a kéziratot. Felhozza azt, hogy az utóbbi időkben már maga a rendőrség is beleavatkozott a sajtóügyekbe, még pedig annyira, hogy már a felsőbbség is megszokalta azt. Felhoz egy esetet. hogy egy ujságirót, aki kötelességét teljesitette, most fognak elhurczolni családi tüzhelyétől be a börtönbe . . .

Erdély Sándor: Már három év óta halasztjuk!

Holló Lajos: Amig a hatalom emberei szabadon duszkálkodhatnak a közvagyonban, hogy uri passziójukat kielégithessék s nem lesz egyéb bajuk, mint hogy beszámithatatlanoknak deklarálják őket, addig a sajtó tisztességes munkásaival igy bánnak el. (Ugy van, ugy van balfelől.) Nem abban rejlik a sajtószabadság biztositéka, hogy esküdtszékek itéljenek a sajtóvétségek fölött, hanem abban, hogy az esküdtszékek hozzáférhetetlenek, függetlenek legyenek. Nagyon tiszteli például Gajáry Gézát és Kubinyi Gézát, de jó lélekkel nem merné itéletük alá bocsátani ügyét, mert ők például exponált politikai helyzetben vannak. A sajtó ellen a kormány körében hadjárat folyik, mert a sajtó kezd egy kissé alkalmatlan lenni a kormánynak. A magánbecsületet akarja védelmezni a kormány. Nézzük csak meg a külföldet; közpályán levő embereknek a családi élete is nyilvános birálat tárgyát képezi és senkinek se jut eszébe ezért a sajtót megrendszabályozni. (Ugy van balról.) Fejtegeti ezután, hogy a közhivatalnokot ellenőrzi az ő saját felsőbb hatósága; de a magánembernek nincs ilyen felsőbb hatósága, azért a magánembernek cselekedeteit egyedül a sajtó képes ellenőrizni. (Ggy van balfelől.) Azt mondják a sajtóra, hogy ártatlanokat is meghurczol. Hát a bünügyi vizsgálat nem hurczol-e meg ártatlanokat és még sem jut eszébe senkinek, hogy a bünügyi rendszert elitélje. (Helyeslés balról.)

Az esküdtszékek követelménye abban áll, hogy független polgárok mondjanak elfogulatlan itéletet a sajtóvétségek fölött. Azt mondja az ellenpárt, hogy miért nem bizunk a független szakbirák itéletében. Hát miért nem bizott a miniszter bennük, hiszen a gyilkosságokat, rablást stb. elvették a szakbiróságoktól s az esküdtszékhez utalták. (Ugy van balról.) Beszél a rendőrség eljárásáról a közelmult tüntetéseknél s abban a legnagyobb czinizmust látja. A társadalmi erkölcsök romlását a kormány bünéül rójja fel. (Ugy van balfelől.) Áttér ezután arra, hogy a kormány a parlamentarizmus tekintélyét félti s azért nem vonja vissza a 16-ik §-t. Bizonyitékai vannak arra nézve, hogy nem a többség akarata ez a szakasz, hanem egyedüi a miniszter akarata. (Helyeslés balfelől.) Kérdi, hogy parlamentarizmus-e az, hogy nem a parlamentben megedzett embereket helyeznek a kormány élére, hanem kinéznek egy embert, aki valahol Szolnok-Dobokában erőszakossága által tünt ki s azt teszik meg kormányelnöknek, holott erre semmi képessége nincs a munkásságon kivül. Meg fogja látni a tuloldal, hogy ez a makacsság fogja megbuktatni nemcsak a 16. §-t, hanem az egész kormányzati rendszert is. (Éljenzés, taps balfelől.) A javaslatot nem fogadja el. (Zajos éljenzés balfelől.)

Elnök az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Szünet után még Boda Vilmos beszélt.

Megyei közgyülés.

— Második nap. —

Tegnap délelőtt folytatta s fejezte be Biharvármegye törvényhatósági bizottsága nyári rendes közgyülését. Jóllehet az első nap csak 76 ügyet tárgyaltak le s igy több mint 300 tárgy maradt tegnap délelőttre, mégis igen csekély érdeklődés mellett 2 és fél óra lefolyása alatt az összes ügyekkel végéztek, minek oka abban rejlett, hogy a tárgynak legnagyobb része községi számadás s egyéb rendes jelentés volt, melyeket egyszerüen csak tudomásul kellett venni. Fontosabb ügy nem került szőnyegre.

A gyülésen dr. Beőthy László főispán elnöklete alatt jelen voltak:

Szunyogh Péter alispán, Örley Kálmán, Cziffra Gerő főpénztárnok, Király Viktor főügyész, Miskolczy Árpád főszámvevő, Bölönyi György, dr. Beőthy Pál, Hraniczky Károly, Balogh Elemér, Baranyi András, Lovassy Andor, Fráter András és Kesztheli Zoltán Aljegyzők.

Nevezetesebb ügyek.

Az ülés megnyitása után megkezdődött a tárgyalás; a kebesdi biró választást helyben hagyta a közgyülés.

A megyeházán 600 frt költséggel épitendő toronyóra épitését elhatározták, a leendő intézkedésekkel az alispán bizatott meg.

Fekete Imre utkaparónak 30 frtot, Futó Jeremiásnak évi 100 frot és kilométer pénzt szavaztak meg.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara átirata folytán a hazai vas- és fém-ipar, valamint a prakfalvai vasgyárban készült gyártmányok pártolására a községeket felhivják.

A Vörösmarti szoborra semmit, (!!) ellenben a bihari Mén-Maróth várban felállitott emlékszobor költségeire 900 forintott szavaztak meg.

A nagyváradi őszi lóversenyekre mint minden évben, ugy az ideire is 500 frt segélyt adnak.

Cziffra Kálmán m.-keresztesi és Halász Elemér vaskóhi szolgabirókat a kihágási ügyekben való biráskodási joggal felruházták.

Az álmosdi Chernel-féle alapitványi helyre Baja Sándor és Balkó József nevezettek ki.

Jóváhagyattak.

Bors, Szakadát, Görbed, Paptamási, Kisbáród, Loró, Ponor, Remecz, Bedő községek beterjesztett ügyei és B.-Böszörmény, Pocsaj, M.-Keresztes községek határozatai.

Apróbb ügyek.

A két mezőgazdasági bizottság tagságra Győry Géza és Somogyi Géza neveztettek ki.

Érmihályfalva községének azon kérelmét, hogy a vasuti állomáshoz vezető utczáira vámot vethessen ki, véleményezés végett az államépitészeti hivatalhoz tették át.

A kabalaspataki biró választás jóváhagyatott.

H.-K.-Kovácsi községnek a munkaszünetre vonatkozó határozata visszautasittatott.

Harangmező, Betfia és Nyárló községek elöljárói választása megsemmisittetett.

Egyéb lényegtelen ügyek elintézése után 220 község számadásait hagyta jóvá még a közgyülés, mely után elnöklő főispán azt $^3/_4$12 órakor berekesztette.

Kiállitás a muzeumban.

Nagyvárad, junius 17.

Az eddigi látogatók számát messze fölül haladó sokaság hullámzott Urnap délutánján a muzeumi kiállitást megnézendő, ugy hogy számuk megközelitette a kétszázat. De nem hiába: mert az épület nagytermében elhelyezett kiállitás valóban oly gazdag, oly szép, hogy azt még a rendezők se gondolták olyannak még minden együtt nem volt. A nagyteremben szt. István kép előtt három hatalmas karosszéken, a középsőn a bibornok miseruhája, infulája pásztorbotja, miseinge, keztyüje és czipői két oldalt két segédkező kanonok, infulás apát részére két vecsernye palást ugyancsak infulával és stólával.

A káptalan ajándékozta disz-ruhakészlet többi darabjai a dalmatikák a két állványon vannak elhelyezve Nogáll püspök ajándékával együtt mely egy zöldselyem miseruha készletből áll (egy miseruha 1 palást, két dalmatika.) Kivált az előbbi miseruha készlet a káptalan ajándékának rendkivüli pompája valósággal elragadta a közönséget. A három székkel szemben, a középső üvegszekrényben, amelyben máskor egy szép kehely, s a megh. lpolyi keresztjei pompáznak, nem kevésbé értékes ajándéktárgyak ragyognak. Közepén magasan a szinarany kehely, pompás arany szövetü talapzaton, az egész kiállitás legszebb darabja. Nemes renaissance formári e hatásos talapzaton még jobban festenek Alatta a hozzávaló aranytányérka. Jobbra a pápa kamea-arczképe ő szentsége ajándéka; balra Remise Alfrédné ajándéka, egy pompás aranytoll; tovább egy remek románstylben készült ezüst mise-kanna készlet. Gubicsek Katalin ajándéka, egy remek amethyst olvasó gyöngyház kereszttel, Geist Gyuláné ajándéka. * Az üvegszekrénytől balra egy széken aranyszövetü egyházi ruhákkal együtt pompás renaissance stylü szenteltvizhintő, melyet özv. Csekonics Jánosné grófné ajánlott föl; a baloldali széken egyházi-ruha-darakok. Az állványoktól jobbra három asztal telve pompás diszkötésü diszoklevelekkel, könyvekkel. Kiemeljük a tanitók ajándékát: egy pompás préselt bőrkötésü misekönyv-készletet, Nagyvárad város diszoklevelét Szatmár üdvöző oklevelét stb. stb.

A terem egyik oldalán festő-állványon hatalmas fotografia gronpe pompázik nagy aranykeretben, a Kubicsek család ajándéka: melyben megtalálhatjuk az uj-aradi szülőház, a merci-falvi és gyarmati plébániák, a temesvári szeminárium, a szatmári rezidenczia végre a váradi rezidenczia és székesegyház képeit. A terem másik oldalán egy nagyarányu régi olajfestmény Németh Péter kuriai biró ajándéka Sz. Sebestyén vértanusága. Külön asztalon, üveg szekrényben pompázik a bihar-püspöki templom csinos czukor modellje (melyre egy hirhedt rossz viccz-csináló azt mondta, hogy ámbár ő nem egyház-ostromló, ebből a templomból mégis evett; bocsátassék meg neki! mi, tekintettel Urnapjára, megbocsátottunk.) Alacs és Ritter készitménye. Más két asztalon halmazban hevernek a diszoklevelek üdvözlő feliratok, melyek közül

* végre egy ezüst békekereszt, mely a kebelyly és pásztorbottal együtt az első papság ajándékát képezi.

a debreczenit, az uj-aradit, a szilágysomlyóit emeljük ki, de különösen a magyar ujságirók üdvözletét, mely Mikszáth remek tollából folyt. Ugyan ezen asztalon látható Peiser Károly mérnök ajándéka: pompás vörösbársony kötésü mappa, mely a bibornok váradi püspöksége alatt létesült egyházmegyei épületek templomok iskolák fényképeit tartalmazza. A fal melletti szekrényeken láthatók az Orsolyaszűzek zárdájában bemutatott élő-képek fotográfia, végre Königswarter Hermanné báróné, Blaskovich Melania ajándéka: egy rendkivüli finomsággal himzett párna: a lourdesi Szűz képével. A himzés, kivált az arczon itt valóban müvészi magaslatra emelkedett.

Legközelebbi alkalommal ki lesz állitva ő szentsége levele a bibornokhoz s Inkey báróné adománya egy remek amethyst kereszt.

A város közönsége valóban nagy köszönettel tartozik a bibornok főpásztor iránt, kinek aranymiséje nemcsak világra szóló ünnepély volt, hanem városunkra nézve valóságos »müvészeti esemény« s ki kész örömmel engedte át a muzeumnak a kiállitás czéljából azon ajándékokat, melyekkel a gyermeki szeretet és hála az ünnepeltet elhalmozta, egyuttal ujabb jótéteményt gyakorolt a muzeummal, mely a közönség pártfogását méltán igényelheti.

Dr. Némethy Gyula.

A gázszerződés felmondása.

— A jogügyi szakbizottság ülése. —

A jogügyi szakbizottság tegnap délután ülést tartott több fontos ügyben.

Jelen voltak: Dus László elnök, Tóth Márton, dr. Berkovits Ferencz, Kunyhóssy János, dr. Sarkadi Lajos, Szokoly Tamás, dr. Hoványi Gyula, Frankó Endre, dr. Bozóky Alajos, dr. Radó Ignácz és a gázgyár képviseletében Rees L. E. és Váradi Mór.

Az első tárgy egy kényes ügy volt.

Glatz Vilmos nagyváradi polgár követeli atyja, néhai Glatz József volt árvagyám letett óvadékából az állitólag még vissza nem kapott s 800 frtról szóló takarékpénztári könyvét.

Igaz ugyan, hogy 1879 évben adott egy elösmervényt, a mely szerint a takarékpénztári könyvet is felvette, de ezt tényleg soha sem vette át. Bizonyitja azzal, hogy a takarékpénztárból a 8809. számu kérdésre könyvre már ezt megelőzőleg hat évvel, 1873-ban kivették a 800 frtot s igy az 1819-ben már nem is létezett.

Mivel azonban ezen állitást hiteles okmányokkal nem bizonyitja, a főügyész elutasitani véleményezte a kérelmet s ha Glatz Vilmos perelni akar, néhai Lukács György örököseivel pereljen.

A szakbizottság a főügyész véleményét fogadta el. Elfogadásra és pártolásra ajánlják Pozsony megye átiratát, mely szerint felir a képviselőházhoz, hogy a közigazgatás rendezése alkalmából a városok részére külön törvény alkottassék.

Végül a legfontosabb ügyet, a gázszerződés felmondását tárgyalták, a Hoványi Géza és dr. Váradi Zsigmond inditványa kapcsán.

A gázgyár képviselői kijelentették, hogy az inditványhoz, mely a gázszerződés felmondását sürgeti, csak akkor szólhatnak, ha az inditványt velük hivatalosan közlik. Igy ez alkalommal nem tárgyaltak a gázgyár képviselőivel

A feltett két kérdésre véleményezték: a városnak joga van a szerződés 25. §-a szerint a 30 évi határidőre bármikor a 28-ik évig felmondani.

A 2. §-ban emlitett idő előtti feimondàsra akkor van feltétlen joga a városnak, ha Osztrák-Magyar vagy Németországban két év óta a gáznál szebb, erősebb, olcsóbb világitási eszköz van behozva. Erre nézve azonban szakértők meghallgatása szükséges.

A gyülésnek más tárgya nem volt.

Két jegyző tragédiája.

— Saját tudósitónktól. —

A századvégi erkölcsök mind ijjesztőbben kezdik megteremni gyümölcseiket. Áldozatkészség, hazafiság, erény üres fogalmakká váltak, elfoglalta helyüket a kapzsiság, az önzés a pénzhajhászat. Egyetlen vágya van most az embereknek, melynek mindent alárendelnek s ez minél több pénzt birni. Pénz! ez a hatalmas világforgató eszköze a kornak végczélja a társadalom minden rétegének. A czivilizáczió raffinált élvezetei egyre gyarapitják a kiadásokat, melyeknek fedezésére, ha nem elég a rendes jövedelem, az élvezetek után sóvárgó ember nem retten vissza attól sem, hogy idegen pénzhez nyuljon. Ha észreveszik, egy jól irányzott pisztolylövés vagy a szökés meg ment minden szégyentől, hanem tudják meg, annál jobb. A sikkasztó felemelt fővel jár továbbra is a világban s tisztelet kiséri egykor sirjába. A mai világ nem azt kérdi, honnan veszi az ember a pénzt, hanem azt, hol a pénz?

Tegnap két helyről is kaptunk tudósitást iljen modern sikkasztókról. Az egyik meglőtte magát s azonnal meghalt, a másik Romániába szökött s mint Edelmann és Feltheim kikaczagja az igazságszolgatást.

A két esetről tudósitónk a következőket irja:

Öngyilkos jegyzo.

Popescu László, Biharmegye tenkei járásban fekvő Kisháza község jegyzője ellen az adókönyvek vezetése és a rendetlen pénzkezelés miatt sulyos panaszok merültek fef egy idő óta a nagyváradi kir. pénzügyigazgatóságnál.

Eleinte a megyei közigazgatási bizottság utján figyelmeztették a hanyag jegyzőt, hogy mulasztásait hozza rendbe, de a figyelmeztetések mit sem használtak, sőt azok mind gyakoriabbakká váltak, ugy hogy Fauszt Elek nagyváradi h. pénzügyigazgató kényszeritve látta magát személyesen kimenni Kisházára az adókönyvek megvizsgálása végett.

Szerdán délelőtt ment ki Fauszt Kisházára s egyenesen Popescu jegyzőhöz hajtatott A délután folyamán megkezdte a vizsgálaot. Alig pár pillanat óta folyt a revideális, midőn Popescu valami ürügy alatt a másik szobába távozott.

Néhány másodpercz mulva egy dörrenés hallatszott. A házbeliek ijjedten futottak be, hol szörnyü látvány tárult eléjök. Popescu ott feküdt a föleön, a szivének irányzott revolverlövés egy pillanat alatt kioltotta életét Popescu sikasztott s hogy a földi igazságszolgáltatás elől meneküljön, a halálban keresett menekvést.

A szerencsétlen ember özvegyet és egy kiskoru árvát hagyott maga után.

Popescu szerdán délben még jó kedvüen ebédelt s derült kedélylyel évődött kis gyermekével ekkor ugy látszik még maga sem sejtette, hogy délután 3 órakor önkezével fog véget vetni életének.

Az öugyilkosság hirére Kekus István főszolgabiró azonnal Kisházára utazott s megtette a szüséges intézkedéseket, hogy a közigazgatás menete fennakadást ne szenvedjen s jelentést tett az alispánnak. Hogy mennyire rug az elsikkasztott összeg, a vizsgálat fogja kideriteni.

Hütlen jegyző.

A másik sikkasztó kirül az ének szól, a görbedi jegyző, kire nézve szintén olyan terhelő adatok merültek fel, hogy a vizsgálatot meginditották elene. A jegyző ur azonban nem hiaba olvas ujságot, jól tudta, hogy ilyen ezetben csak kettő között lehet választani egy modern bünösnek s alig neszelte meg a vizsgálatott, eltünt Görbedről. Utját valószinüleg Románia felé vette, hol valami összekötetései lehetnek. Körözteté sét a főszolgabiró elrendelte.

Igazán megdöbbentő a korrópczió gyors terjedése, mely a társadalom minden osztályában ennyire el van mai napság már terjedve. Oka a mód nélküli költekezés, élvezet vágy és ezeknek eléréséhez a pénznek bármily módon való megszerzése, és ezt elősegiti különösen a közigazgatásnál a kellő ellenörzés hiánya, vagy pedig lanyhasága s maga a jelenleg fenálló rendszer.

Hisz ha végig tekintünk az egész országon nap-nap mellett fordulnak elő ehhez hasonló esetek s a közigazgatás államositása mégis késik. Most csak jó kortes kell és üdvözlő telegram szerkesztő s akkor a többi minden jó.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Junius 20. Iparostanoncz munka kiállitás.
Junius 19. A főgymnázium zárvizsgái.
Junius 19. A nagyvárad-belényes-vaskóhi vasut évi közgyülése a vármegyeház kistermében.
Junius 19—29. A főreáliskola zárvizsgái.
Junius 20-án. Az iparostanonczciskolák zárvizsgái.
Junius 22-én Zárvizsgák az »Orsolya zárdá«-ban.
Junius 23. Borlodán-Prodanovits sajtóper.
Junius 30. Év végi alapvizsgálatok a jogakadémián.
Junius 30. Benke, dr. Lankó Dezső sajtótárgyalás.
Julius 4. A »Szigligeti Társaság« matineéje Derecskén.

* **Urnapja.** A római kath. egyház, csütörtökön ünnepelte meg, az oltári szentség szerzésének emlékét. A székes egyházban nagy ünnepi mise volt, mit Schlauch Lőrincz bibornok-püspök tartott. A mise 8 órakor kezdődött. Evangélium után Dr. Némethy Gyula tartott szép ünnepi beszédet. Óriási közönség vett részt a templomi ünnepélyen s kivonult egy zászlóalj katonaság is. Mise után Schlauch Lőrincz bibornok megtartotta a körmenetet s fehér ruhába öltözött leánykák hintették utjába a rózsa leveleket. Az oltári szentség után ment Dr. Beöthy László főispán és Dr. Bulyovszky József polgármester. A bibornok ugy a misét, mint a körmenetet, a jubileumi diszruhában tartta meg.

* **Diszebéd a bibornoknál.** A bibornok Urnapján 65 teritékü ebédet adott, melyen a vendégek tulnyomó részét katonatisztek képezték. Ebéd előtt $^3/_4$1 óra tájban a szivélyes házigazda cerlclet tartott minden egyes vendégét megszólitva s lekötelező nyájassággal társalogva velök. Ebéd alatt a palota homlokzata előtt a katonai zenekar sikerült darabokkal mulattatta a meghivottakat.

Jelen voltak:

Az egyháziak részéről: Dr. Nogáll János felszentelt püspök, nagyprépost, Winkler József v. püspök, Dr. Némethy Gyula papnöveldei lelkiigazgató, az urnapi szónok s az udvari papság.

A világiak részéről: Dr. Beöthy László főispán, Bulyovszky József polgármester, Szunyogh Péter alispán, Sal Ferencz kir. tanácsos, Darvassy Endre kir. tanácsos, Schlauch Nándor jószágkormányzó, Géczy Lajos urad. főtiszt, Dr. Korda Kálmán, Beleznay Antal székesegyházi karnagy, Andriska Károly, Kaczián Károly, Milibák József, Schável János, Nozáky Rezső, Kárger Sándor, Sziládky Ernő, Stark Gyula.

A katonaság részéről: Aulich Henrik ezredes, Virányi Géza ezredes, Enhuber Frigyes alezredes, Blaschke Jenő alezredes, Stipsics József alezredes, Lausch Károly, Schmidt Pál, Kotauschek Henrik, Bartha Lajos, Lukács Géza, Sretkow Konstantin, Krill Ferencz, Jankovich József őrnagyok, Materinga Dániel, Wufka Lipót, Phillipovic Alajos, Schilliawsky József, Kaemph Róbert, Vaskó Károly, Pichtl Jenő, Sokoll József, Artaria Ferencz, Sprang Antal, Balogh Sándor, Mengele Antal, Vincz Sándor kapitányok, Brunswick Ödön, Kratochwila Hugó, Jakoby Frigyes, Papp Oszkár, Züber Ede, Scholtz Albert, Tauer Károly, Básze Aurél, Braudweiner Lajos, Balogh Sándor, Langer Rudolf főhadnagyok, Zdrahal József, Grátzer Károly hadnagyok.

* **A b.-csabai kegyuraságí ügynek egyesség utján való végelintézése.** A b.-csabai róm. kath. egyház fölötti kegyuraságnak hosszu időn át vitás ugye, mint lapunk olvasói előtt ismeretes, Ő csász. és apost. kir. Felsége mint legfőbb kegyur legfelsőbb döntése által lett végérvényesen elintézve. B.-Csaba nagyközség, mint kegyur ezután a kegyuraság megváltása iránt tett az illetékes megyés püspöknek, bibornokunk ő Eminentiájának ajánlatot. Bibornok-püspökünk — mint annak idején közöltük lapunkban — Haan Béla t. ügyész és Körösy László I. jegyzővel való személyes tárgyalás utján megállapodván, az egyességi ajánlatot püspöki szentszéke tárgyalása alá bocsátotta, mely az egyezség pontjait elfogadván s végleg megállapitván, B.-Csaba nagyközségével közölte. B.-Csaba nagyközsége az egyezséget e hó 16-án tartott közgyülésén tulnyomó szótöbbséggel elfogadta, a kegyuri épületek javitására kerek számban 455 frtot ajánlván fel. Ugy vagyunk értesülve, hogy a magasabb érdekek a békés megoldás szempontjából a bibornok-püspök a kegyuri épületek kijavitási kérdésének ily megoldását is el fogja fogadni és igy a nagy port vert, rég vajudó kérdés az egyház és város között békés megnyugvást eredményező végleges elintézést nyerend. Az egyezség értelmében a békés-csabai róm. kath. plébánia »liberae Ordinarii collationis« jellegü leend, vagyis az egyházmegyei hatóság szabad adományozása alá tartozand. A kérdés ily szerencsés megoldása bibornok-püspökünk egyházkormányzati buzgó kitartásának s főpásztori bölcseségének egyik gyönyörü szép bizonysága. A jó Isten áldja meg érte! x—y.

* A **kir. ügyészség hivatalvizsgálata.** Ma kezdi meg Pongrácz Jenő debreczeni kir. főügyészi helyettes az itteni kir. ügyészségi hivatal időszaki vizsgálatát s pár napi időzés után valószinüleg Gyulára utazik tovább.

* **Kiállitás a muzeumban.** A muzeumban 10 krnyi belépő-dij mellett megtekinthetők az érdekes és nagybecsü, művészi ajándéktárgyak, melyekkel a bibornokot aranymiséje alkalmából káptalana, papsága, tisztelői meglepték. Még pedig

Vasárnap jun. 20-án délelőtt 10—½1-ig. délután 3—6-ig.

Kedden jun. 23-án délután 3—6-ig.

Ha a közönség érdeklődése nem lankad a kiállitást csütörtökön is fenntartja az igazgatóság. Tanuló-gyermekek, ifjak, ha nagyobb számmal jelentkeznek 5 krt fizetnek.

* **Földkóstoló Biharmegyében.** A földmüvelésügyi miniszter leiratot intézett Biharvármegye közönségéhez, melyben tudatja, hogy dr. Szontagh Tamás m. kir. osztálygeolog Biharvármegye területén a folyó évben földtani vizsgálatokat fog végezni. Felhivja a miniszter Biharvármegye közönségét, hogy a tudományos kutatásokat teljesitő tudóst müködésében támogassa.

* **Búcsu Uj-Palotán.** Szent Antal napján kegyeletes búcsut ül a közeli Uj-Palota község katholikus közönsége. Ez évben, a mult vasárnap összeesett a palotaiak bucsuja a peczeszőlősi templom ünneppel s igy elhalasztották. Holnap vasárnap fogják megtartani, s ez alkalomból ugy Nagyváradról, mint a közeli környékekből a hivek nagy számmal mennek Uj-Palotára, annyival is inkább, mert a templomünneppel kapcsolatban egy szép Mária szobrot fognak szentelni. Az ünnepélyes szent misét és szoborszentelést Palotay Lszló apátkanonok fogja tartani, Léky Kornél s. lelkész pedig alkalmi szent beszédet mond.

* **Tekeverseny a kath. körben.** A nagyváradi kath. kör a szokásos szórakozáson kivül olyan mulatságokról gondoskodik tagjai részére, amely az egészségre kiváló hasznos. A kör helyiségének tágas kertjében két pompás tekepályát készittetett, a melyet az illető bizottság szépen berendezve átadott a tagok használatára. Holnap, vasárnap nagy versenytekézés lesz, dijakkal egybekötve. Az első dij 1 arany, a 2-ik dij egy 2 frtos tallér, a 3-ik dij egy 1 frtos ezüst, a 4-ik dij egy ezüst korona, mind szépen feldiszitve nemzeti szalaggal. Remélhetőleg nagy számmal vesznek részt a kellemes szórakozásban a kör tagjai.

* **Kinevezések.** A m. kir. igazságügyminiszter Dr. Máthé György nagyváradi gyakorló ügyvédet a nagyváradi kir. törvényszékhez jegyzővé, a nagyváradi kir. itélőtábla elnöke pedig Uray József végzett joghallgatót a vezetése alatt álló tábla területére dijas joggyakornokká nevezte ki.

* **Érettségizők összejövetele.** Azok, kik ezelőtt 10 évvel a nagyváradi kir. főgymnáziumban az érettségi vizsgálatot letették, ma a Rimanóczy szálloda éttermében este 8 órakor kedélyes összejövetelt tartanak, hogy a holnapi nap programmját megbeszéljék.

* **Kneipp páter meghalt.** Wörishonfenből sürgönyzik, hogy a hires orvos-plébános **ma** reggel meghalt, hosszas betegeskedés után. Kneipp Sebetyén 1821 máj. 21-én Stefansriedben született. Hoszonegy éves koráig takács volt, aztán teologiát tanult, 1880-ben felszentelték és 1855-ben Wörishofenben káplán, 1881-ben pedig plébános lett. Kneipp 1808-ban beteg lett és a vizkurához folyamodott, melyet aztán ő maga külön rendszerré fejlesztett. Valóságos vizgyógyintézetet rendezett be Wörishofenben, hova egész Európából nagy számmal zarándokolnak a betegek. Tőlünk is sokan mennek oda és 1893-ban Magyarországon József főherczeg védnöksége alatt Kneip-egyesület alakult. 1894-ben Kneipp meghivást kapott a pápához, akinek azonban a hidegviz-gyógymód nem használt. A vizgyugymódról és természetes életmódról német nyelven irt müvei magyarra leforditva nálunk is elterjedtek.

* **Uj halottkém.** A polgármester dr. Ullmann Béla orvost Várad-Velenczére ideiglenes halottkémnek nevezte ki.

* **Igazgató-rajztanár az ipariskolában.** Az iparos tanonczískolai bizottság és iskolaszék véleményéhez képest az intézmény szinvonalának emelésére a nagyváradi iparos tanonczískolákhoz igazgató-rajztanár állást rendszeresitehát. A miniszter ezen határozatot jóbáhagyta.

* **Eljegyzés.** Dr. Friedmann József hagymádfalvai körorvos eljegyezte Neufeld Lajos hagymádfalvai birtokos kedves, szép leányát: Szerénát.

* **A betegsegélyző-egylet a polgármesternél.** A nagyváradi kerületi betegsegélyző-egylet csütörtökön tisztelgett az uj polgármesternél. A tisztelgésen Láng József elnök vezetése alatt megjelentek: Recht Ignácz, Sarkadi Ignácz. Kemény Ignácz, Jelinek Ferencz, Stern Herman, Basch Vilmos és Huszár Antal, továbbá ifj. Rimler Károly főkapitány, ki Láng József üdvözlő beszéde után a jelenlevőket egyenként bemutatta. Az uj polgármester személyesen fogadta a tisztelgőket s megigérte, hogy az egylet ügyeit a szivén fogja viselni. Örömére szolgál az is, hogy az egylet első helyet foglal el a budapesti után. Megigérte továbbá, hogy legközelebb meglátogatja az egyletet s hogy tanulmányozni fogja az egylet ügyeit.

* **Tiszteletbeli főorvos.** A nagyváradi Munkás-betegsegélyző-egylet f. hó 17-én délután 3 órakor tartott rendkivüli választmányi gyülésén Dr. Korda Kálmán orvost egyhangulag tiszteletbeli főorvosává választotta meg.

* Az **iparostanonczok kiállitása.** A nagyváradi ipartestület előljárósága és az ipartanodai bizottság igen dicséretes munkát végzett, midőn az iparos tanulók munkakiállitását létrehozta. A kiállitás a közs. polgári fiu iskola nagypiacz-téri palotájának másodemeleti zenetermében van elhelyezve. Igen cainos, szép tárgyak vannak az egyes ipari csoportból. Leggazdagabb asztalos ipar; igen izléses, meglepő munkákkal. Szép munkák vannak a könyvkötő, kárpitos, lakatos, szabó és kályhás ipar köréből. Csütörtökön igen sok látogatója volt a kiállitásnak; a többek között Bulyovszky József polgármester családjával megtekintette a szép tárlatot. Vasárnap délután 5 óráig minden délelőtt és délután megtekinthető, teljesen ingyen. A rajzkiállitást vasárnap nyitják meg.

* **Tüzlárma.** Tegnap délután fél hat órakor, tüzlárma riasztotta meg a város lakosait. A tüzóltók nagy lármával kivonultak, de már ekkor se hire se hamva nem volt a tüznek. Állitólag a Dr Frankó Endre lakásán gyuladt meg valami kátrány, de szerencsére semmi más baj nem történt. A kiváncsi közönség elégületlenül távozott a helyszinéről,

* A **rendőrök nyári ruhái.** Tavaly őszkor kapták a rend őrei a nyári ruhát. Az idén azonban már gondoskodva van, hogy idejekorán megkapják. A jövő héten már megfog érkezni a nyári toilette s ha ugy nem járnak mint tavaly, hogy vissza keljen küldeni, a rendőrség vigan fog sétálni a nyári hüs ruhákban.

* **Városi utmutató.** A »Sz—g« czimü lap csütörtöki számában megjelent közleményre vonatkozólag sietünk tudatni a közönséggel, hogy Kemény L. Ignácz nemhogy akar késziteni városi utmutatót, de már nagyobb részt kész is van s rövid idő alatt elhagyja a sajtót s megjelenésében korántsem fogja meggátolni »a városi pénztár állása.«

* **Összeégett gyermek.** A napokban Gyiresen a község határában több gyermek tüzoltócskát játszott és játék közben Stokker János 3 éves kis fiának ruhája oly szerencsétlenül fogott tüzet, hogy a gyermek összeégett és bár rögtön orvosi gyógykezelésben részesittetett, de égési sebei következtében elhalt. Az orvos-törvényszéki boncolást tegnap tartották meg, mely alkalommal a gyermek anyja a tul elérzékenyültség következtében oly idegrángatózásokat szenvedett, hogy ha a boncolást foganatositó orvosok kéznél nincsenek, az anya is szörnyet hal, kit azonban sikerült megmenteni. Gondatlanság senkit sem terhel.

* **Mikor nyilik meg az uszoda.** Nagyvárad városa engedélyt ad Feldman Jakabnak az uszoda felállitására, de egyuttal nem gondoskodik arról, hogy azt megfelelő időre felépitessék és átadják a forgalomnak. Most már beköszöntött a nyári foróság s még mindég nincs alkalma a közönségnek az uszoda használatára. Őszre akarja a tulajdonos megnyitni a rozoga faalkotmányt? Ideje volna már, hogy a város gondoskodna egy olyan uszodáról, a hol a szegényebb lakosság is igénybe vehetné a fontos közegészségügyi alkalmatosságot.

* **Tüz a szinpadon.** Ritka lélekjelenlétnek és bátorságnak adta jelét a tegnap esti előadás alatt Pintér Imre, a szintársulat kitünő baritonistája. A »kék asszony« második felvonása alatt ugyanis azon jelenetben, midőn Balla Kálmán meggyuja a kastély termében a gyertyát, a vállán lévő könnyü-szövetből készült a köpenyt, milyent még a franaia katonák viselnek, tüzet fogott s nagy lobbal lobot vetett. A jobboldali felső páholyból Bölöny Józsefné urnő oda kiáltott a szinpadra: »Ég a ruha« de nem hallották meg. Pintér azonban, ki a szinfalak mögött állott kirohant a nyilt szinre s »Olyan tüzes a szive, hogy a ruhája is lángott fogott tőle« kiáltással lerántotta az égő köpenyeget s elszaladt vele. — A közönség, mely szinte megdermedve nézte az izgató jelenetet, hatalmas tapsviharral jutalmazta meg Pintért, ki talán egy szörnyü katasztrófának vette bátorságával elejét. Annyi bizonyos, hogy ha a tüz a Székely nagyobbára könnyü csipke és fátyolból álló ruhájába belekap valósággal lehetetlen dolog lett volna őt megmenteni.

A pénzügyi palota épitése.

— A péuzügyigazgatóság javaslata. —

A pénzügyi palota épitésének kérdésében tartott szakbizottsági ülés alkalmával már felvetettük a kérdést, hogy a főutczai régi városháza értékes telke nem alkalmas a pénzügyi palota helyéül részint mert igen nagy zajt okoz itt az élénk közlekedés, részben pedig mert a raktárakat, vámhivatalt nem tudják itt elhelyezni.

Egyben rámutattunk, hogy legczélszerübb volna a pénzügyi palotát a Korona vendéglő tágas telkére felépiteni. Ezen ingatlant ugy sem birja a város kellőleg értékesiteni.

Véleményünk, ugy látszik, kellő méltatásra talált s a pénzügyigazgatóság szintén erre a helyre óhajtja a palota épitését.

Tegnap P a p p Miklós pénzügyigazgató a következő beadvány intézte a városhoz:

Tekintetes városi Tanácsnak!

Nagyváradon.

Folyó évi május hó 26-án 9842—897 számu értesités kiséretében megküldte a tekintetes városi tanács az épitendő pénzügyi palotára vonatkozó terveket és költségvetést. Az elkészitett tervben azonban a 16080—897 sz. itteni megkereséshez csatolt előirányzatban is kitüntetett dohányáruda-raktár és ennek hivatalos helyisége valamint n vámhivatali raktár s a hivatal helyiség felvéve nem lett.

Tekintettel arra, hogy a nagyméltóságu m. kir. Pénzügyminisztérium f. évi márczius 4-én 1119 sz. a. kelt rendelete értelmében oly helyiség épitése szükségeltetik a hol az összes Nagyváradon állomásozó pénzügyi hivatalok — együttesen elhelyezhetők legyenek; felkérem annak közlésére, hogy minő akadályba ütközött az hogy a dohányáruda raktár és a vámhivatal részére szükséges raktár és hivatali helyiségek felvéve nem lettek: A beépitendő terület kicsiny volta vagy pedig közlekedési akadályok merültek fel?

Sziveskedjék egyidejüleg azt is közölni, hogy ezen akadályok fent állanak e az esetben is ha a pénzügyi palota a »Korona« vendéglő helyére épittetnék:?

Végül tekintdttel azon körülményre, hogy a pénzügyi palota felépitése esetén a kir. kincstár tulajonát képező sóház épület és dohány áruda raktár valamint az ezekhez tartozó kertek ugyszintén a jelenlegi pénzügyigazgatósági épületek és kert hihetőleg eladóvá válnek felkéretik a tekintetes városi tanács miszerint egy adó és érték bizonylatot elküldeni sziveskedjék a melyben az ingatlanokat ne csak szakszerüen megállapitott becsértéke legyen kilüntetve, hanem nyilatkozat tétessék arra is, hogy az épületek rendeltetései czéljától is eltekintve mily forgalmi értéke lehet az ingatlannak legjobb meggyőződése szerint tekintettel a helyi és más figyelembe vehető viszonyokra, az az mi áron lennének az ingatlanok értékesithetők, ha szabadkézből eladás tárgyává tétetnék.

Tekintettel az ügy sürgős voltára, felkéretik a tekintetes városi tanács miszerint ezen megkeresést soronkivül intézni s az érdemleges választ mielőbb megadni sziveskedjék.

Nagyvárad 1897 junius 12-én.

Papp Miklós.
kir. pénzügy igazgató.

Iparostanoncz-munkák kiállitása.

Csütörtökön, junius hó 17-én délelőtt 9 órakor lett az iparostanoncz-munkák kiállitása a közszemlére megnyitva, az uj polgári iskolaépület második emeletének disztermében, a kiállitott tárgyak 300 darabot meghaladnak, a várt sikernek mindenekben megfelelnek, a helyi iparok forgalomban levő nemei sok és sikerült kivitelü tárgyakat tartalmaznak, egyes darabok bármely fejlettebb segédmunkás készitményével versenyezhetnek, pedig azokat mind csak tanonczok készitették.

A közönség is meleg részvétet tanusit ezen kiállitás iránt, mert már a megnyilás napján tömegesen meglátogatta, ugyancsak az nap délután a polgármester ur családjával együtt volt szives a kiállitást megtekinteni, a látottak felöl megelégedés és dicsérettel nyilatkozott.

Az általános érdeklődést igázolja azon körülmény, hogy már az első napon több kiállitott tárgyak megvásároltak, sőt megrendelést is tettek.

A biráló bizottságok és megtartették szemléjüket, vizsgálatukat, a kiállitott ipari müvek felett kimondottak határozatukat, a bőripar csoportnál a következők lettek dijazva és kitüntetve.

Tarsoly Lajos csizmadia tanuló a Rimanóczy alapból 25 korona, Kováts Gábor czipész az iskola alapból 10 korona, Paska István czipész 4 kor., Papp János csizm. 4 kor., Galló Mihály czipész 2 kor., Boros Károly csizm. 2 kor., Nagy Ferencz czipész könyv jutalommal, Sumán J. csizmadia. Török Károly csizm., Tolvaj Ferencz és Takács János csizm., szintén könyv jutalommal. Oklevéllel pedig a következők lettek kitüntetve: Tárnok Lajos, Madarász J., Bereczky S., Balog Mihály., Balogh József., Fekete Péter., Mester Sándor., Vas József., Molnár S., Varga J. czipészek, Csekő Sándor, Veiner H., és Fried N., timár Golosinecz J., tanonczok.

A vas és fém ipar csoportnál:

Márton Lajos lakatos 25 korona., Hotya Lajos bádogos 25 korona, Ungvári Ferencz kovács 10 kor., Mélán Ödön lakatos 4 kor., ifj. Nyilas Károly 6 kor., Zöldi Sándor kovács 2 kor., Kita József bádogos 2 kor., Könyv jutalmakat nyertek: Papp János, Ecsedi József, Benkő Árpád, Steringer Ernő, Pozsgai Mátyás, Horváth Béla, Szova Géza és Balogh István lakatos, Jemy Jenő órás és Toncz Vincze bádogos tanonczok, oklevéllel kitüntettek: Stern József és Schvarcz Ferencz rézmüves, Csordás József, Fábián György, Jonczki János, Jakó Sándor, Sticz János, Hajdu Lajos, Izrael József, Klein Eliás és Nyilas Károly lakatos, Végh Árpád és Szalomie Gyula bádogos és Buchbauer Fülöp kovács tanonczok.

A harmadik csoportnál *ruházati ipartárgyakért* jutalmakat nyertek: Glück Sámuel férfi szabó tanoncz 25 koronát, Herschkovits Sámuel 10 kor., Tomoser Vendel 4 kor., Maliesa János m. szabó 4 kor., Nagy János f. szabó 2 kor., Braun Ignátz 2 kor., *könyvjutalmat* Kohn Zsigmond f. szabó, Katz Beniámin, id. Gorely Mihály, Perzse József, és Tóth Sándor magyar szabó, Boros Lajos szücs. *Oklevéllel tüntettek ki* Rózsa Gyula, Deák Ferencz, Goldstein Mózes, Karácson Károly, Major József, Baumann István, Goldberger Mór f. szabó. Barna József, Szabó Ferencz magyar szabó, Papp Ágoston szücs és Rácz Pál kalapos tanonczok.

Negyedik csoport *a faiparnál* Herczeg Zoltán asztalos 25 korona, Jokolényi Péter bognár 25 korona, Szilágyi Imre és Sáradi Péter asztalos 4—4 kor., Agárdi István mázoló 2 kor., Vas János asztalos 2 korona, *könyvjutalmakat nyertek* Cséki János asztalos, Stohlár Pál kádár, Kauczil István asztalos, Nozáki Imre, Gáspár József és Domján Lajos asztalosok. *Rajzszereket nyertek*: Gulyás Károly, Kárándi Gyula, Galló József és Szilágyi György asztalosok. *Oklevéllel lettek kitüntetve* Ács Gyula, Doszpoly Géza, Kolba János, Grünfeld Márton, Lichtman József, Nagy Géza, Hrubesin Pál, K. Oláh Sándor, Pál Sándor, Tömöri Tamás, Borbély János, Léb Emánuel, Szabó Imre, Reicz Gyula, Toppa Mihály, Pap Tódor, Maár Kálmán asztalosok, Matyucz András, Ungvári József és Ács Gyula kocsi és kerékgyártó, Szabó Sándor kádár és Menárd Sándor bognár tanonczok.

Az ötödik csoport vegyes ipari munkákért: Óváry Gyula kályhás 25 kor., Barza Antal kárpitos 25 kor., Lengyel Lajos könyvkötő 10 kor., Raziga Venczel kelmefestő 4 kor., Tarsoly Ferencz könyvkötő 4 kor., Váradi Lajos kefekötő, Szüts Gyula szijgyártó 2—2 kor. Könyv jutalmat nyertek: Kovács Béla kocsigyártó, Pécs Vilmos kötélverő, Szilágyi János fodrász, Deme Károly kárpitos, Orbán Imre mézeskalácsos, Kováts Imre kötélverő, Szferle Lukács könyvkötő. Rajzszer s körző jutalmat: Klein József könyvkötő, Győrffy József kárpitos, Lévai Lajos fazekas, Csathó Lajos fazekas és Dull László kárpitos. Oklevéllel kitüntettek: Kováts Lajos kelmefestő, K. Nagy Lajos mézeskalácsos, Szőke Sándor nyerges és Stern Sámuel fodrász tanulók.

A dijak, egyéb tárgyak junius 20-án, vasárnap délután 4 órakor fognak a II-ik emeleten lévő rajzteremben kiosztatni.

Nagyvárad, 1897. junius 18.

Bertsey György, ipart. elnök. *Jankovich János*, ipart. főjegyző.

MULATSÁG.

Tiszti juniális.

Ma délután lesz a S z e n t-L á s z l ó fürdőben a tiszti juniális, melyet a Nagyváradon állomásozó mindennemü fegévernemhez tartozó katonaság tiszti kara rendez. Ezek a mulatságok arról nevevezetesek, hogy kitünően szoktak sikerülni s hogy még nem akadt leány Nagyváradon, ki egy tiszti mulatságról haza jövet arról panaszkodott volna, hogy nem jól mulatott. Ebben a tekintetben a tiszt urak már olyan renomét szereztek maguknak, mely kétségtelenül elvitázhatlan első helyet biztosit számukra a mulatságok krónikáiban. — Tehát nem is reklám akar ez a pár sor lenni, mint inkább egy kis figyelmeztetés, hogy ma lesz a kitünő mulatság.

A táncz a nagy gyógyteremben lesz katonazene és czigánybanda mellett. Különvonat ugyan fog hazajönni, de ép ezert fog lekésni a kirándulók legnagyobb része, mert az utolsó vonat indulásakor még csak félszázadik »ujra« fogja járni a csárdásnál, ettől pedig az utoló négyesig még sokkal nagyobb a distanczia mint a fürdőtől Nagyváradig.

A mulatságra mindenki meghivottnak tekintheti magát, a ki a téli tisztiestélyekre is hivatalos volt.

SPORT.

Vivóverseny Miskolczon.

— Saját tudósitónktól. —

Miskolcz, 1897. junius 18.

Alig hogy nyugalomra tért a miskolczi sport világ a lezajlott vivó-akadémia elmosódhatlan emlékeivel, egy uj akadémia tervezete foglalkoztatja a vivó-sport iránt érdeklődőket. H o r v á t h Lajos cs. kir. tart. huszárhadnagy, a jelenlegi vivómester Miskolczon, páratlan technikával állitja össze a verseny programját; részt vesznek abban Borsodvármegye legjobb amateurjei s a helybeli katonaság tisztjei közül sokan. Három dijat tüzött ki a verseny bióság a) hölgyek diját, b) mesterek diját, c) város diját. Az elsőt a jury, a legjobb vitőr vivónak szánja, a másodikat a legszebb vivónak s a harmadikat a legtőbb touschet adónak. A lakosság minden rétegében élénk érdeklődést szül a vivó-akadémia hire, mintha csak arról tenne eclatáns tanulságot, hogy a vivás iránt hatánt nem ismerő fogékonysággal viseltetik.

A verseny napja még eddig csak hozzávetőleg van elhatározva. Részt vesznek abban a következők: dr. Grósz Viktor, Swiger Alfréd, Groák Miksa és Dezső, Groák Lajos, Kubinyi tényleges huszár hadnagy, Szulyanovics, Riedl közös hadseregbeli főhadnagyok, Metler Ármin, Erdős László, Varga Dezső, Friedmann Imre, Koos Géza, Geiger Vilmos, Weisz Miksa amateőrök. A verseny a dijak kiosztása és nagyszabásu junialis követi. *Vadó.*

Czéllövészet. A nagyváradi polgári lövőházban f. hó 13—17-én tartott lövészeteken kilövetett 800 lövés 525 találóban 3036 körrel. 167 mozsár lövés.

Szeget lőtt: Török László 32 fokut.

Négyeseket lőttek: Mezey Mihály és ifju Tóth Ferencz hetet-hetet, Török László négyet, Janky Antal hármat és Kunz Gusztáv kettőt.

Dijakat nyertek középlövésekre: Török László arany, Mezey Mihály és ifj. Tóth Ferenc ezüst dijakat.

Körlövésekre az aranydijat 80 körrel Mezey Mihály, az ezüst dijakat Tőrök László és ifj. Tóth Ferencz nyerték.

IRODALOM.

— **Dr. Székely István uj munkája**: »Ösztön és ész.« Aki az ujabb természettudományi munkákban lapozgat, az előtt számtalanszor felvetődött a kérdés: mi az állat? mi az ember? minő viszonyban vannak ezek egymáshoz, mert ezek a kérdések uralkodnak az utóbbi évtizedek tudományos mozgalmaiban. A hatvanas és hetvenes évek inkább az ember és állat testi rokonsága vagy külön eredete volt a napirenden; utóbbi időben a vita főleg állatlélektani téren mozog. Természetrajzi és filozófiai munkák, tárczaczikkek és utleirások állatlélektani kérdéseket fejtegetnek, magától érthetőleg többnyire darwinista szellemben. Az állatlélektan korunk egyik legérdekesebb és legfontosabb tudományává lett.

E körülmény kapcsolatban van ama ténynyel, hogy eddig magyar nyelven kimeritő állatlélektanunk nincsen; feltünteti egy összehasonlitó alapon álló és tények bőségére támaszkodó állatlélektan becsét, a nagyon is érezhető hiány betöltése által. A mü az állati lélek tüneményeit az ember lelki életével összehasonlitva tárgyalja; ami a tények és következtetések érthetőségét nagyban emeli.

A munka czime:

ÖSZTÖN és ÉSZ

az állat és ember összehasonlitó psychologiája.

s annak tartalmáról vázlatos tájékozást nyujt az egyes fejezetek czime:

Első rész. Tények az ösztön és állati okosság köréből és e tények birálata.

Második rész. Allatlélektani rendszerek és viták. Első szakasz. Az elméletek és azok birálata.

Második szakasz. Ösztön, okosság és ész.

Harmadik szakasz. Az ösztön és állati okosság eredete.

Harmadik resz. Az ösztön és okosság psychologiája.

A munka két kötetre terjed s a napokban hagyja el a sajtót. Ára a két kötetnek 4 frt. Megrendelhető a szerzőnél, (Nagyvárad, papnövelde) vagy könyvkereskedés utján. Gyüjtőknek tiz példány után egy tiszteletpéldánynyal jár.

A szerző neve maga is elég ajánlat, de hogy a tartalalomról s a mi irányáról és kutatásainak eredmény bővebben informáljuk olvasónkat a jövő héten a mü megjelenése alkalmából tárcza rovatunkban teljesen méltatását adjuk a jeles könyvnek.

TANÜGY.

Tornavizsga.

A folyó hó 18-án megtartott tornavizsgák a következőleg folytak le:

Délután 4 órakor jelentek meg a »Sport« tér előtt a polgári fiu, olaszi és váraljai elemi fiuiskolák növendékei.

A vizsgáló bizottságban résztvettek: Hoványi Géza elnöklete alatt: Mezey Mihály, és Ragány János; jelenvoltak továbbá: Kunz Gusztáv, Winkler Lajos, dr. Frankó József, Just Károly, Réz Mihály, Vaday József és a tanári kar tagjai.

Először az olaszii dlemi iskolák növendékei produkálták magukat Virányi Győző tanitó vezetése alatt. Csináltak tornagyakorlatokat és fordulatokat. Futásversenyben 1—1 koronát nyertek Oláh Sándor IV. oszt. és Kállai Sándor II. oszt. és Kállai János III. oszt. tanulók.

Azután a váraljai elemi fiuiskola vizsgázott Istvánffy József vezetése alatt. A növendékek ugy a katonai szabadgyakorlatokból, mint a törzsgyakorlatokból szép szabatosságot és dicséretreméltó gyakorlottságot tüntettek fel s a szó szoros értelmében becsületére váltak tanitójuknak.

A versenyeknél futásból 1 koronát nyert Grünberger Dezső, VI. oszt., ugrásból 1—1 koronát nyertek Lázár Mór V. oszt. és Blum Mór IV. oszt.

A polgári fiuiskola növendékei Oó Dezső tornatanár vezetése alatt vizsgáztak szintén szép eredménynyel.

A versenyeknél 1—1 koronát nyertek: Bora Gyula II. oszt., Tóth Ferencz II. oszt. Barza Lajos III. oszt. Pásztor Lajos III. oszt. és Lakatos Imre IV. oszt. A győztesek versenyében Tanay Károly egy diszitett 1 frtos tallért.

A magas ugrásversenynél legtöbbre vitte Barna Géza, diszitett 2 frtos tallérdijat nyert, Császár Bertalsn IV. oszt. tanuló 1 frtos diszitett tallér és Tanai Károly III. oszt. egy koronát nyert.

Távugrásnál leghosszabb ugrásért Tanay Károly diszitett 1 frtos dijat nyert, Rottensteiner Zoltán 1 frtos tallért, Barna Géza 1 koronát.

—

Értesités. A községi elemi iskola I-ső fiuosztályainak, valamint az ismétlő leányiskolai osztályoknak évzáró vizsgálatai nem mint előzőleg jelezve volt, hanem a következő sorrendben és napokon fognak megtartatni.

Az elemi fiuiskola I-ső osztályának vizsgálatai:

junius 21-én d. e. 8½ órakor Váralján.
junius 22-én d. e. 8½ órakor Ujvároson,
junius 23-án d. e. 8½ órakor Olasziban.

Az ismétlő leányiskolák vizsgálatai:

Junius 21-én d. u. 3 órakor Ujvároson 22-én d. u. 3 órakor Váralján 23-án d. u 3 órakor Olasziban.

Mely vizsgálatokra a t. szülőket és a tanügyiránt érdeklődőket tisztelettel meghivom.

Nagyvárad 1897 junius 18.

Stark Gyula,
vizsgáló biz. elnök.

—

Vizsgálati hirdetés.

A nagyváradi községi polgári leány iskolában (Korona utcza) az 1896—7. tanév záróvizsgái a kövdtkező sorrendben fognak megtartatni.

Az I-ső osztályban f. é. junius 21-kén hétfőn

a II-dik osztályban f. é. junius 22-kén kedden

a III-dik osztályban f. é. junius 23-kán szerdán

a IV-dik osztályban f. é. junius 24-kén csütörtökön

mindannyiszor csak délelőtt 8—10-ig a nyelvtani és történelmi, 10—12-ig a mennyiségtani és természettudományi tantárgyakról,

Ugyanezen napokon délelőtt és délután megtekinthető a kézimunka és rajzkiállitás, mire az érdekeltek figyelmét felhivni bátorkodom.

A magánvizsgálatok junius hó 24 és 25-kén fognak megtartatni.

Nagyváradon, 1897 junius 18-án.

Rechtné Baurer Zsófia
igazgatóuő.

—

Rajzkiállitás a főreáliskolában. Tegnap nyilt meg a főreáliskola rajzkiállitása az intézet szabadkézi rajtermében (II. emelet.) Az általános elismerésben, melylyel e kiállitás a közönség részéről minden évben találkozott, az idén bizonyára éppen ugy része lesz, minden volt ez előtt is már évek sora óta. Természetesen ebből az elismerésből oroszlánrész. illeti. Szőke Gyulát, a szabadkézi rajz jeles tanárát, a kinek fáradhatlan buzgalma, szakképzettsége és tehetsége lehetővé tették oly szép eredmény elérését. Az összbenyomás, melyet a folytonos haladást feltüntetően berendezett kiállitás a szemlélőre gyakorol, a legmagasabb igényeket is kielégitheti, a melylyel középiskolával szemben fellépni lehet. Különösen kitünik, mint egész, a IV. osztály csoportja. Jeles rajzolókból emlitjük fel. Kiválnak: Hánslián Emil V. III. oszt. tan. aquarelljei és tollrajzai, Kalocsay Rudolf V. III. o. t. krétarajzai, Guttman Bertalan V. o. t., Herczeg János és Boda Gyula IV. o. t. határozott tehetségre valló rajzai és aquarelljei. Mivel a kiállitás mindössze hat napig áll nyitva, ismételten felhivjuk a közönség figyelmét annak mielőbbi megtekintésére. Látható naponkint d. e. 9—12, d. u. 3—5.

SZINHÁZ ES MÜVESZET.

A kék asszony.

Operette 3 folvonásban. Irták Amand Liorat és M. Ordonneau. Zenéjét szerezte Lonis Varney. Először szinre került a nagyváradi szinkörben tegnap este.

A nagyváradi szinház publikuma tegnap este sokat tapsolt egy uj operettenek, mely tagadhatlanul szellemes és ügyes zenéjü darab de a mely annyira telitve van pikáns viczekkel és kétértelmü mondatokkal, hogy lerontja a darab sikerét.

Ugy vagyunk vele, hogy a kellemes melódia és a franczia szellemes feldolgozás alig birnak vissza tartani attól, hogy keményen neki ne mennyünk az uj operettnek, melybe a pikanteria olyan alapos dózisban van belekeverve, hogy még a századvégi közönség is tulságosnak találja a borsos és egy cseppet sem kétértelmü mondásokat. Fiatal leányoknak pedig épen nem lehet pirulás nélkül hallgatni egyes helyeket, melyek ritkák ugyan, de erősek.

Ami a zenét illeti arról már sokkal jobb véleményt mondhatunk, habár az sem ment a banalitástol. Van ebben opera, Wagner, szonata keringő czirkusz muzsika, verkli és orfeum kuplé. Hát hiszen kellemes íze van az ananásznak, a töltött káposzta sem megvetendő, a dió torta sem épen rossz de egy tálban összekeverve senkisem fog a nyelvivel csettinteni, ha elfogyaszt belőle egy tányérral. Egyenkint véve igen fülbemászó motivumokkal van kidolgozva minden egyes ének száma melyet élvezet végig hallgatni de az egész nem sokat ér. A fagylalt igen kellemes, de rostélyossal egyszerre megenni — legalább is nem szokás.

A darab meséje a következő: De la Hongette báró sokat beszél feleségének Rolandenak a »kék aszony« mondásáról, ki hallatlan gonozsággal fogja össze hálójába a férfiakat s mint egy női kékszakáll szüntelen uj kedves után szaladgál, Ez a sok beszéd és felolvasás végre is kedvet gerjeszt a csinos asszonykában s elhatározza magát hogy a kék asszony misztikus köpenyében s babonás varázsa alatt rendezi hóditásait.

Ezt a jeles elhatározást azzal kezdi meg, hogy sans géne tudomására hozza a közönségnek miszerint ő képtelen ellentállni az az egyenruhának s épen ezért egy levélkét küld a szobaleánnyal Martin Arthur csendőrkapitánynak, kit a városbol éppen más állomásra helyeznek át, hogy éjjel 12 órakor jelenjék meg a Szent Miháiy apátság lovagtermében egy bucsu szakitásra a »kék asszony« nál. A cseléd azonban a levelet nem a czimzettnek hanem az annak helyébe kinevezett uj csendőrkapitánynak Mizesolnak kézbesíti, s ki mindjárt megérkezésekor ily levelet kapván megjegyzi hogy nagyon jól kezdődik az uj állás.

A »kék asszony« nemcsak férjét hiszi bolondos ideájával, hanem a szegény kis halászváros babonás népét is. A piaczon két fogadó áll egymással szemben, a Pigeon és Cautnlené. A két tulajdonosné ellenséges viszonyban él egymással mert Cauteleu igen haragszik Piegonra, minthogy minden vendég hozzá szállt mert nagyon jó omlettet tud készitenl. Piegon unokaöcscse: Pigeon Cauteleu unokahuga Teréz azonban nem osztják az öregek nézeteit s halálosan bele szeretnek egymásba, Canteleu ennek örült mert ettöl vendéglője felvirágzását várja, Pigeon ellenben dühbe jön s elhatározza hogy nem engedi létrejönni a házasságot e tekintetben számit a Pigeon babonás természetére. És erre csakhamar kedvező alkalma nyilik. Pigeon és Teréz éppen ölelkeznek az utczán midőn a kék asszony megjelenik a vár lépcsőzetén hogy a randevura menjen, Piegonné azonban, ki ez alkalmat kileste, hirtelen az egyik várpinczeablakából elváltoztatott hangon kiáltott:

Én vagyok a »kék asszony» Pierre, te az enyém lész és senkimásé. !

Pierre kinek szerelme nagyobb mint inteligenciája e szavakra megrémült mert tudja, hagy a varázslat ellen hiába küzd az ember, de férfias voltánál fogva szembe akar nézne a veszélylyel is s azért eltökéli magát, hogy felmegy a várba s megkéri a kék asszonyt, hogy mondjon le rólla s hagyja őt békében.

Ez az elhatározás nagy hatást kelt az egész népben s mivel a halászlegényt nagyon szeretik végre mindnyájan hajlandók Pierret e veszélyes utjában elkisérni.

A fiatal halászlegény nagy borzongások közt ér fel a várba, hol a kék asszony már jelen van, ki azonban nem tudván semmit a Pigeonné kiabálásairól, nagy csodálkozva hallgatja a Pierre kéréseit, a mint kegyelemért esdekel a maga számára. — De egyszerre az óra éjfélt üt s megjelenik Mirasol kapitány, ki eljött a rendez-vousra. Gyertyát gyujtanak a teremben s a kék asszony nagy meglepetéssel látja, hogy nem az a kapitány ál előtte, kit ő várt. Ez azonban nem sokáig tartja zavarban s pár percz mulva nagy csókolózások közt avatja fel uj kedvesének a szerencsés kapitányt.

Ezt a csókolozási jelenetet azonban meglátta egy oszlop megé elbujva a kis Teréz, ki vőlegényét keresi s egyszerre világos lesz előtte az egész dolog. Fel van fedezve a miszticizmus. Teréz mindent elmond. csak az erkező férj előtt hallgatja el neje hütlenségét.

A harmadik felvonásban már az egész nép tudja a »kék asszony hystoriáját, csak maga a férj nem. A két vendéglő épen fuzió nalt s a titkos tudósok vándorgyülése tartja kenne bankettjét. Hogy miért szerepelnek ezek a tudósok azt nehéz volna kisütni, de elég az hozzá, hogy Piere végre megkapja a Teréz kezét, a férje is megtud mindent, de nagy felháborodásában nem tud egyebet tenni — mint elpárologni. Igazán kár volt neki csak megszületnie is, mert ilyen pipogya férj szinte elképzelhetetlen.

Ez a szüzsé, mely tagadhatatlanul ügyes és jól van kidolgozva csak az a kár, hogy az a hires francia szellemesség egyes helyeken valóságos trágársággá fajub s a cselekmény egységességét a szerzők izléstelen jellemekkel iparkodnak kárpótolni, pedig a régi jó operettekből sok vidám motivum jut eszünkke a »kék asszony« látására, melyeknek hatását kár volt elrontani.

A zenei részekre nézve már elmondtuk, hogy az nagyon vegyes, de egyébbként nem kellemes. A legnagyobb hatást a »milly gyertya« kuplé képezte, melynek dallama már 2 hónap allatt Nagyváradra s bizonyára olyan közkedvelt lesz csakhamar mint a »jambo« meg a »Sei nicht böse«. Elmésség és temperamentumos kidolgozás tekintetében kétségkivül ez a darab legsikerültebb részlete.

Nem akarunk álszeméreskedni sem nagyképü moralisták lenni. Tudjuk, hogy a kor izléseivel számolni kell s hogy a szinháznak ma egészen más rendeltetése van mint egykor volt De aggódva kérdjük, hogy ez az irányzat, mely a kék a »asszony« oly hű kifejezője, meddig fog még haladni vakmerőségében. Hiszen itt már nincsenek is kétértelmü dolgok. Itt palam et publice kimondanak minden pikáns dolgot nyiltan.

Ezt az operettet nemcsak a parisi »Théatre flanc,« — hanem minden szinpadnak ki kellett volna küszöbölnie, mert az valóban attentatum minden jóizlésü ember, főkép a hölgyközönség ellen, melynek soraiban fiatal leányokat is nagy számban láttunk,

Ma már nagyon sokat engednek meg magukniak a szinmü irók, de ennyit már megengedn már több a kettőnél. — Ezt a darabot. vagy át kell dolgozni, vagy levenni a müsorról

Szerencsére a pikáns helyek nem olyan. gyakoriak, melyeket nagy változtatás nélkül ki hagyni nem lehetne s igy ez az operette, mely tagadhatlanul a legkitünőbb uj operette szép sikert van hivatva elérni.

Az előadás igen kitünő összevágó volt. Székely Irén ugyan bizonyos hidegséggel játszott, ugy látszik ez a szerep nem illik egészen temperamentumához. Pintér (Pierre) Rontai kitünőek voltak Somló Emma pedig szerepéből oly pompás alakitást kreált, hogy teljes elismerésre méltó. Kövessi folyton remek humorral ujra folyton kaczajra fakasztotta közönséget. Tolnainé Balla szokottak. Közönség nagy számban.

—

Nőemancipáczió.

(M.) Csütörtökön este egy régi bohózatot elevenitettek fel. Az ünnep daczára csekély számu közönség volt jelen, pedig az előadás ügyes és gördülékeny volt. Történt ugyan néhány csetlés-botlás, de az előadás sikerén, még a főszereplőn történt megnevezhetetlen baleset sem rontott. Rontai Boriska ügyesen játszott s szépen előadott balettjét megismételtette a közönség. Hegyesi jóizü alakot mutatott be az ő Kaczér Tamásával. Pompás humoru nyugalmazott leidinánt volt Kövessi, partnere, Tolnayné azonban már ismét izetlen volt s nagy hibája, hogy tulmegy azon a határon, mely a komikumot az izetlenségtől elválasztja. Bács ez uzttal is jó alakitást mutatott be, nemkülönben Pintér Imre is. Lubrincz Julia, Csatár és Pesti hozzájárultak kis szerepükkel az öszjátékhoz.

Igazságszolgáltatás.

Szabadságidők a törvényszéknél. Julius hóban megkezdődnek a törvényszéknél a szabadságidők. A büntető osztálynál Millye Gyula Csathó Zsigmond a jövő hó negyedikén kezdik meg szabadságidejüket. Ez idő alatt Nagy József fogja a tárgyalásokat vezetni. Simay, Fassie Pál és Grám Sándor birók szabadságideje még nincs megállapitva. A bünügyi osztály jegyzői a következő sorrendben mennek szabadságra. Julius 1-én Nagy János, julius 29-én Vajnovszky József, és augusztus 28-án Marossy Endre.

REGENY-CSARNOK.

PRADA.

Forditotta **K. G.** 48.

Önnek nem szabad meghalnia, — csak annyit tudott mondani, ezt is szaggatottan. Vilmos fejére tette kezét s folytatá:

— Daisy ne izgass fel, állapotom akkor rosszabbra fordul. Szeretnéd, ha jobban lennék ?

Magammal nem sokat törődöm, de nagyon szeretném én is, ha igy rád befolyást gyakorolhassak s rendes gyermekké tehesselek.

Daisy bámulva nézett rá nagy szemeivel melyek még jobban ragyogtak a könnyektől.

— Igen gyermekem! — szólt tovább — nagyon szomoru állapotban vagy. Én nem tudlak bántani te mindent tehetsz velem,meg is ölhetsz, én azonban olyan örömmel tennék veled jót.

— Daisy mindent meg tesz, a mit a jó ur mond.

— Igen, ma, mindég mig én beteg leszek.

— Nem mindég, akkor is ha egészséges lesz.

Ismét elkeseredətt, mintha az egész világ elveszett volna számára.

— Daisy akkor is megtesz mindent a mit mondok ?

— Igen! Mindent — susogta alig hallhatóan.

— Engedelmeskedni fog testvéremnek ?

Ajkai ránsatóztak, feje lehanyatlott, egy pillanatig habozott küzdött magáva aztán igy szólt.

— Igen! Azt is megteszi Daisy!

— Jó gyermekem! Én azonban nem halok meg, legalább is most, nem! talán sokat kell szənvednem, nem tesz semmit, szivesen elviselem Daisy ez által okosabb, jobb lesz.

Duin kisasszony már régen a szobában volt. de hogy a beszédet, hallotta a spanyol fal mellett maradt, mely az ajtó felöl az ágy előtt állott, nem merte a beszélgetést megzavarni.

— Most már ide adod a kezed Daisy.

Oda nyujtotta kis jég hideg kezét, Vilmos barátságosan meg szitosta.

— Ah milyen hideg a kezed gyermekem! Nagyon könnyű ruha van rajtad, menj feküdj le, de értem is imádkozz egy kicsit.

Daisy engedelmeskedntt ajkait remegve nyomta arra a helyre, hol Vilmos a kőben megütötte. Az irgalom fáradtság ismét elvette Vilmos eszméletét ajkai bezáródtak, feje egy kissé oldalt esett.

— Kisasszony, kisasszony — kiáltott Daisy ijedten, — a jó ur olyan furcsán tesz.

A házvezetőnő odasietett, Vilmos fejét megigazitotta éthert leheltetett be vele, az tüstént magához jött.

— Daisy még itt van? — kérdé — menj gyermekem menj feküdj le.

— Igen igen, megy már — szólt a házvezetőnö Daisy pedig a spanyol fal mögé huzódott ott maradt, alig halihatóan lélekzett, figyelte, hogy mit beszél a beteg ápolónőjével.

— Tulajdonképen nagyon jó gyermek, — szólt Vilmos.

— Mindég azt mondtam én is jó uram.

— Nem tudta mit csnál.

A házvezetőnö hallgatott, talán nem tudta, mit feleljen vagy talán más véleményen vált; az okos ember tudja, mikor kell beszéltnie mikor hallgatnia.

Mély csend uralkodott Daisy összezsugorodva ült a szegletben egész éjjel ott maradt volna, de mégis eszébe jutott mit mondott, hogy lepihen. Tovább nem maradhatott csendesen felállott hosszu szomoru pillantást vetett a beteg ágya fele elhagyta a szobát, felment.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

Stefánia főherczegnő utazása.

Bécs, jun. 18. (Saját tudósitónk távirata.) Stefánia özvegy trónörökösnő a jövő héten hétfőn Berlinbe s onnan Koppenhágán át Szt.-Pétervárra utazik.

Egy főispán halála.

Budapest, jun. 18. (Saját tud. táv.) Nikolics Sándor Versecz és Pancsova nyugalmazott főispánja ma itt meghalt.

A vidéki szinészet fejlesztése.

Budapest, jun. 18. (Saját tud. táv.) Perczel Dezső belügyminiszter legközelebb egy igen érdekes törvényjavaslatot terjeszt a képviselőház elé a vidéki szinészet rendezéséről. A javaslat most készül s mint alkalmam volt megtudni, Magyarország 24 szinészeti kerülctre osztatnék e törvény szerint. Hét városnak, u. m. Arad, Kassa, Pozsony, Temesvár, Szeged, Kolozsvár és Debreczennek külön kerületei lesznek. A jövő évi állami budgetbe 150,000 frtot vesznek fel a vidéki szinészet támogatására s a belügyminiszteriumban külön szinészeti osztályt állitanak fel Stetter József min. tanácsos vezetése alatt. A vidéki szinészet külön intendánst kap Gyarmathy, jelenleg a kolozsvári nemzeti szinház intendánsának személyében, kinek utódja Bölöny József lesz, ki évekkel ezelőtt már volt intendáns a kolozsvári szinháznál. Nagyvárad nincs felvéve a külön kerületek közé, mivel nincs állandó szinháza s a miniszter nem igen bizik benne, hogy az egyhamar felépül.

Ismét bomba.

Budapest, jun. 18. (Saját tud. táv.) A párisi »Solcil« szerint ma éjjel a Bouleward St. Denis és a Rue St. Denis szögellésénél megint bombát találtak, amelyet azonnal eltávolitottak.

Szövetség Délafrikában.

Budapest, jun. 18. (Saját tud. táv.) Pretoriai hirek szerint az Orange szabad állam néptanácsa 40 szóval 15 ellenében ratifikálta a

délafrikai köztársasággal kötött II. szerződést, melyoek értelmében mindkét állam szövetségunio létesitését óhajtva, a költségvetés megállapitása előtt következő alapelveket állitják fel: I. Béke a belföldön és barátság a két állam között. II. Kötelezettség kölcsönös segélyadásra az esetre, ha valamelyik állam függetlensége fenyegetve volna, hacsak a fenyegetett állam jogtalan alapon nem áll. III. Mindegyik állam értesiti a másikat mindazokról a tényekről, a melyek az illetőnek békéjét és függetlenségét megzavarni alkalmasak. Egyébb okmányok kiegészitik ezen pontozatokat, egyik állam polgárainak a másikban való honositását, szövetségtanács alakitását. A ratificatio Pretoriában élénk megelégedést kelt és egész Délafrikában rendkivüli feltünést idézett elő.

Terjed az elégedetlenség.

Budapest, jun. 18. (Saj. tud. táv.) A Times jelenti Buenos-Ayresből, hogy Montevideoból érkező egybevágó hirek szerint a Colorados párt kiváló tagjai között az elégedetlenség folyton nő. A Buenos-Ayresben megjelenő lapok azt állitják, hogy az Uruguayban uralkodó tarthatatlan viszonyoknak az lenne az egyetlen megoldási módja, ha Bordo elnök visszalépne.

A sáskák pusztitása.

Budapest, jun. 18. (Saj. tud. táv.) A Times jelenti Buenos-Ayresből 17-éről, hogy Santafében és más északi tartományokban nagy sáska-rajok mutatkoznak, melyek az idei közeledő aratást nagyon veszélyeztetik.

Hawai anexiója.

Budapest, jun. 18. (Saj. tud. táv.) Washingtonból távirják, hogy a hawai annexiója tárgyában ma közétett szerződés szószerinti szövegénél fogva a Hawai és más nemzetek között fenálló vám és egyéb viszonyok mindaddig érvényben maradnak, mig a kongresszus az amerikai Egyesült-Allamokban fenálló törvényeket Hawaira is ki nem terjeszti. Szenátor körökken ugy vélekednek, hogy a jelenlegi ülésszakban még nem fog a szerződés ratifikálására kerülni a sor, minthogy a szenátorok legnagyobb része a tarifabill letárgyalásán tul nem akar együtt maradni.

KÖZGAZDASÁG.

A korona bank alakuló közgyülése. A közönség nagy érdeklődést tanusitott a Nagyváradon alakulandó »Korona Bank« iránt s ennek tuladonitható, hogy ma délután 3 órakor már megtarthatják alakuló közgyülésüket. A közgyülés a Biharmegyei takarékpénztár helyiségében lesz megtartva. A befizetések — mint értesülünk, — már julius hó elején megfognak kezdődni.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897 junius 18-án.

Magyar aranyjáradék 4%	123.—
Magyar koronajáradék	99.70
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	123.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	101.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97.50
Italmérési jog megváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	97.75
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	154.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	101.75
Osztrák járadék papirban	123.—
Osztrák járadék ezüstben	100.75
Osztrák járadék aranyban	145.50
Osztrák korona járadék	102.—
1860. osztrák államsorsjegyek	102.—
Osztrák magyar bankrészvény	123.—
Magyar hitelbank részvény	100.75
Osztrák hitelintézeti részvény	145.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	958.—
20 frakos arany (Napoleondor)	402.—
Német birodalmi márka	366.—
Londoni vista	355.—
Páris vista	952.60
20 márkás arany	58.60

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Bérlet 49-ik szám. Bérlet 49-ik szám.

Páros. Páros.

Nagyvárad, 1897. évi junius 19-én,

az arad-nagyváradi szintársulat által.

A népszinház óriási sikert aratott uj operettéje.

Itt másodszor:

A kék asszony.

Operette 3 felvonásban.

Kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Holnap vasárnap, 1897. évi junius hó 20-án két előadás

Délután fél 4 órakor, félhelyárakkal:

A vigéczek.

Fővárosi életkép, dalokkal 3 felvonásban.

Este fél 8 órakor rendes helyárakkal:

ANGYAL BANDI.

Népszinmü 3 felvonásban.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Az országszerte ismert

Parádi savanyuviz

főraktára Nagyváradon Biharmegye részére

JANKY ANTAL urnál.

A szabad szénsav, szénsavas sók, s kénkönlégben rendkivül gazdag,

páratlannak ismert kénes savanyuviz.

Hatalmas gyógyszer idült légcső, tüdő, gyomor, bél és hólyaghurutban, hunykó és fövény korban, lankadt ideg müködésből származott emésztési zavarokban, idült, kimeritő köszvény és csuzban, renyhe lefolyásu arany érben, máj és lépdaganatokban szenvedőknek.

Mint idülő ital különösen ott ajánlható, hol az ivóviz rosz, vagy hol járványos betegségek urakodni szoktak.

A Parádi savanyuviz források kezelősége.

194—1—10

Alólirott ajánlja legtisztább minőségü

boreczet, eczetlél és eczet

készitményeit (ugorkának is legbiztosabb téli eltartására) nagy és kismértékben olcsó árak mellett. Nagyváradon Nagymagyar-utczán a görög katholikus templom melletti házban.

4 személyre való ételnek tiszta jó savanyitása csak 1 krba kerül.

tisztelettel

190—2—5 **Jónás Ferencz.**

Meghivás.

A „Biharmegyei korona takarèk- és hitel-szövetkezet" alakuló közgyülését

Nagyváradon, a Biharmegyei takarékpénztár üzlethelyiségében 1897. évi junius hó 19-én délután 3 órakor

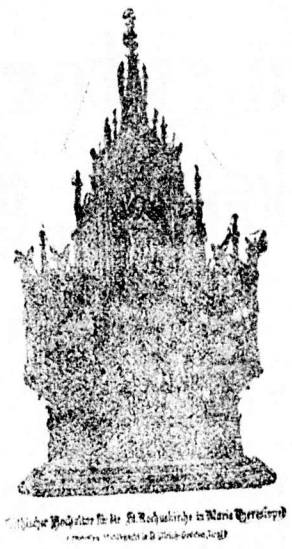
fogja megtartani, melyre a jegyzést tevő tagok tisztelettel meghivatnak.

Nagyvárad, 1897. junius hó 10-én.

Az alapitók.

Tárgysorozat:

1. Közgyülési elnök választása.
2. A megalakulás iránti határozat kimondása és alapszabály megállapitása.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság megválasztása.

Mahlknecht Kristián

cs. kir. váltótörvényszékileg bejegyzett czég

St-Ulrich-Gröden, (Tyrol.)

Elvállalok mindennemü templomi **fa-munkákat, diszitéseket;** u. m. **oltárokat, szent-képeket,** és **szobrokat** mindenféle nagyságban és minőségben, **szent-sirokat, státiós képek, Krisztus képek faragványokban** stb. stb. mindenféle

templomi felszereléseket

olcsó s a legszebb kivitelben szállitok; a fa-faragászatban utólérhetetlen müvészies kivitelü készitményeimért több oldalról **kitüntető ajánló** leveleket kaptam.

Képes árjegyzéket és költségvetést kivánatra ingyen és bérmentve küldök.

Ajánlatok:

T. Mahlknecht Krisztián urnak! A »Lourdesi Mária« szobrot sértetlen állapotban kaptam meg. A müvészies kivitelü mü általános tetszést aratott. Gratulálok önnek azon sok és szép nyilatkozatokért, melyeket a mü megtekintői előttem tettek. Müvészies kivitelü munkájáért solid s olcsó áráért csak mindenkinek a legmelegebben ajánlhatom.

Tisztelettel: *Janics Ferencz,* plebános (Bars-Letér.

Tisztelt Ur! A küldött két szoborért, hogy azok oly távoli uton sértetlenül megérkeztek, de szép kiállitásukért köszönetem kell nyilvánitani Valóban mindenki meg van elégedve »Jézus szent szive« és »Lourdesi Mária» gyönyörü kivitelü szobraival.

Kiváló tisztelettel *Wohlmuth Ferencz,* lelkész Császár (Magyarország.)

Felülmul!

Minden eddig létezőket

Flegman Ármin

zöldfa-utcai női divatkereskedő

leszálitott árjegyzéke:

Mosò voilok ezelőtt 28. 35. 40. most **15. 17. 19.**
Ruhaszövetek ezelőtt 80. 120. 180. most **25. 40. 85.**
Fekete ternò ezelőtt 100. 150. 200. most **45. 84. 106.**

1 vég lekitünőbb vászon ezelőtt 4 frt, most 7.20.
1 vég jó vászon ezelőtt 6 frt, most 2.75.
1 vèg legfionmabb chiffon ezelőtt **10** frt most **5.10.**

Szőnyeg, függöny, ágyteritők félárban

1000 drb női felöltők u. m. kabátok, gallérok, köpenyegek
ezelőtt 9. 12. 16. 20. 30 frt
most 1. 2. 3. 5. 8 frt

Bélésnemüek diszek minden elfogadható árban

Férfi és női fehérnemüek kiárusitása

191—1—10 **minden árban.**

Kalotaszegi mintázott és sima vásznak 11. 14. 18. 24 kr.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.